

APRICOT PRODUCTION

د زردالو تولید

Prepared by
University of California at Davis, and
The International Foundation of Hope (IF HOPE) under subcontract with
USAID's Alternative Development Program – Eastern Region

ترتیب او جوړونه: په Davis کې د کالیفورنیا پوهنتون او د امریکا د متحده ایالتونو د نړیوالې
پرمختیایي ادارې د ختیځې سیمې د متبادل پرمختګ پروګرام فرعي قراردادي د (IF HOPE) نړیواله
مؤسسه

These training materials have been made possible by the generous support of the American People through the United States Agency for International Development (USAID). The contents of this document are the sole responsibility of the authors and do not necessarily reflect the views of USAID, The United States Government or Development Alternatives, Inc.

دا روزنیز مواد د امریکا د متحده ایالتونو د نړیوالې پرمختیایي ادارې له لارې د امریکا د خلکو د
پراخې مرستې په وسیله راټول شوي دي. د دې کتاب د ټولو محتویاتو مسؤلیت یواځې او یواځې د
کتاب د لیکوالانو پر غاړه دی او په هیڅ ډول د USAID، د امریکا د حکومت او د DAI د کمپنۍ د نظر
څرګندوی نه دي.

سرریزه

دا چې د کرنې په وده کې د ترویج د کارکوونکو نقش ډېر مهم دی له همدې امله د کرنې، اوبولگولو او مالدارۍ وزارت هم دا اړتیا ولیدله چې خپل د ترویج مدیران او مامورین په داسې مهارتونو او پوهه سنبال کړي چې وکولی شي د هغې کرنیزې ټولنې اړتیاوو ته ځواب ووايي چې په تدریجي توګه د مغلقو تولیدي سیستمونو پر لور پرمختګ کوي.

د زردالو د تولید په هکله په ساحه کې کاریدونکی دا لارښود کتاب- او ددې سلسلې نور کتابونه باید تل د ترویج له مامورینو سره موجود اوسي. دا لارښود کتاب د افغانستان د ختیځې سیمې د مشهورو مېوو له ډلې څخه د زردالو د اصلي ځای، تجارتي استعمال، تولیدي سیستمونو او بازارموندنې په اړه تفصیلي معلومات لري. یاده دې وي چې زردالو د یو شمېر نورو مېوو ترڅنګ ښه ثابت شوی بازار لري.

که څه هم په دې کتاب کې موجودې ځینې لارې چارې به زموږ د هېواد د کرنې په برخه کې نوي وي خو دا ټول هغه څه دي چې که چېرې موږ وغواړو افغانی کرنیز سیستم یوه داسې نوي پړاو ته ور داخل کړو په کوم کې چې کرنیز تولیدات د بازار له غوښتنو سره سم وي، نو باید چې لاندې ذکر شوي لارې چارې په پام کې ونېسو.

موږ تاسې ته بلنه درکولو چې دیوې داسې تاریخي پروژې یوه برخه شئ چې له مخې یې د افغانستان دودیز کرنیز سیستم د نوو کرنیزو لارو چارو په خپلولو او عملي کولو سره په یو عصري کرنیز سیستم بدل کړو، له بزګرانو سره مرسته وکړو چې پر بازار ولاړ اقتصاد کې بریالیتوبونه ترلاسه کړي او ددې ټولو نه مهمه دا چې کرنه د یو کاروبار په ډول خپله کړي. ددې ټولو موخو د ترلاسه کولو لپاره د بزګرانو او د ترویج د مامورینو ترمنځ د داسې نږدې اړیکو منځ ته راتلو ته اړتیا ده چې په کې موږ د ترویج مامورین خپل ځانونه د بزګرانو زړونو ته د خبرو له لارې نه، بلکه هغوی ته د عملي لارښوونو او زده کړو له لارې نږدې کړو.

دا لارښود کتاب دهغو مرستو او موادو دسلسلې یوه برخه ده چې د ختیځې سیمې د متبادل پرمختګ پروګرام په ملاتړ او مرسته چمتو شوي دي.

محمد اسمعیل دولتزی، د لغمان د

کرنې، اوبولگولو او مالدارۍ ریس

محمد حسین صافی، د تنګرهار د کرنې،

اوبولگولو او مالدارۍ ریس

الحاج محمد محصل، د کنړ د کرنې، اوبولگولو

او مالدارۍ ریس

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

AFGHANISTAN

ALTERNATIVE DEVELOPMENT PROGRAM—EASTERN REGION ADP/E

د کرنې، اوبولگولو
او مالدارۍ وزارت

لیکلی

۱. د زردالو پیدایښت او د کرلو سیمه ۵
۲. زردالو څرنگه مېوه ده ؟ ۶
۳. په افغانستان کې د زردالو د کرلو سیمې او کرل کېدونکې نوعې : ۷
- وطنی نوعې Native Varieties : ۸
- غیر معمول ورايتی : ۸
۴. د باغ پلانول : ۸
- د ورايتی ټاکنه یا غوره کول : ۸
- د نیله بوټي (Root Stock) ټاکنه : ۹
- تکثیر Propagation : ۱۰
- د زردالو د ونو لپاره د ځای ټاکنه : ۱۲
۵. د باغ جوړول ۱۴
- نیالونه او د هغې کرل : ۱۴
- د کرلو طریقه او وخت : ۱۵
- د نوو کېنول شوو ونو څانګې پرې کول : ۱۷
- په لومړي کال له کېنولو څخه وروسته د زردالو د ونو اوبه کول : ۲۰
- له کرلو څخه وروسته په لمړي کال د زردالو ونو ته سره ورکول : ۲۱
۶. د باغ اداره ORCHARD MANAGEMENT : ۲۲
- د زردالو د ونو د ساتنې جنټري ۲۲
- د زردالو د ونو بڼاخه بری له لومړي کال څخه تر څلورم کاله پورې : ۲۳
- هرزه گیاوې یا Weeds : ۲۳
- ځوان او وده کوونکې باغ ته سره ورکول ۲۴
- د زردالو درې کلنو او یا د زیات عمر ونو ته سره ورکول : ۲۵
- د غذايي توکو د کمښت پیژندل : ۲۶
- اوبه خور Irrigation : ۲۷
- د مېوې رنگرې کول ۲۸
- ناروغی او حشرات او د هغوی کنټرول : ۲۸
۷. د حاصل ټولولو او حاصل راټولولو څخه وروسته اداره کول : ۳۵
- پخوالی : Maturity : ۳۵
- د حاصل ټولولو مېتود او طریقه یا Harvest Method : ۳۵
- د پروسس لپاره مېوه Fruit for Processing : ۳۵
- ذخیره کول Storage : ۳۵
- په غذا کې برخه اخیستننه Contribution to diet : ۳۵

- ۳۶..... د زردالو د تخم (زړي) گټې او نور د استعمال ځایونه:
- ۳۷..... ۸. پوښوونکي بوټي:
- ۳۷..... ایا بزگرد عاید لپاره دوهم نبات وکړي؟
- ۳۷..... د پوښني نباتاتو د کرلو گټې:
- ۳۷..... سپارښتنې Recommendation:

۱. د زردالو پیدایښت او د کرلو سیمه

په عمومي توګه زردالو د چین د شمال ختیځو برخو نه سرچینه اخیستې او نېرې له تېرو درې زره کلونو راهیسې هلته کرل کېږي. چې وروسته بیا له همدغه ځایه لویډیخ پلو ته په ټوله منځني اسیا کې خپاره شوي.

په ننني وخت کې د زردالو د کرلو اساسي سیمې د مدیترانې هیوادونه ، اروپا ، منځني اسیا ، امریکا ، افریقا او ترکیه ښودل شوي دي چې له دې ډلې څخه یواځې ترکیه د نړۍ د وچ شوو زردالو % ۸۵ برخه تولیدوي .

۲,۲۸۱,۴۷۴	د نړۍ د زردالو پیداوار په مېټرک ټن سره :
۵۰۰۰۰	ترکیه
۲۲۵۰۰۰	د ایران اسلامي جمهوریت
۱۵۹۲۰۰	هسپانیه
۱۲۱۰۰۰	پاکستان
۱۱۲۰۰۰	اوکراین
۱۰۷۵۰۰	فرانسه
۱۰۴۳۵۰	مراکش
۹۸۰۰۰	چین
۸۰۰۰۰	یونان
۷۹۸۴۴	مصر
۷۳۲۲۰	د امریکې متحده ایالتونه

افغانستان د زردالو د کر په اړوند اوږد تاریخ لري او محلي نوعي ئي کلکې یا (Hardy) د ښه کیفیت لرونکې او تر نورو ټولو د امراضو په مقابل کې مقاومې دي. افغاني زردالو تازه او وچ استعمالېږي چې وچ زردالو یې دهند ، روسي ، اوکراین او د چک جمهوریتونو مارکېټونو ته خرڅلاو لپاره عرضه کېږي. زردالو په هغو سیمو کې چې سوږ ژمي لري پیدا کېږي د زردالو ونه د شفتالو په نسبت یوه اندازه زیاته د یخۍ په وړاندې مقاومت ده چې ساړه ترمنفي ۳۰- درجو د ساتنې گراد پوري زغمي او که ونه صحتمنده وي تر دې ټیټه یخني هم زغملای شي.

په افغانستان کې د زردالو محدود ونکې فکتورونه او عوامل:

- ۱: د پسرلي یخ وهنه یا Spring Freezing: کوم چې کولای شي حاصل له منځه یوسي.
 - ۲: د اوبو کمښت: زردالو ډیر وختي په (فبروري ، مارچ) کې گل کوي چې د پسرلي د وروستۍ یخ وهنه معمولاً د زردالو گل او غوټی له منځه وړي.
- د مېوې د ښه تولید او ناروغیو د کنترول لپاره وچه آب و هوا مناسبه بریښي ، خود باغونو د ژوندي پاتې کېدو او ښه حاصل ورکولو لپاره هرکال کافي اندازه اوبو ته اړتیا لري.

۲. زردالو څرنګه مېوه ده ؟

زردالو (*Prunus armeniaca*) د الوچې ، شفتالو ، او ګیلاسو په څیر سخت یا کلک زړې مېوه ده. سخت زړې مېوه یو تخم لري چې د کلک او پنډ پوښ په واسطه پوښل شوی دی چې دواړه یعنی زړې یا (Kernel) او د زړې پوښ یو ځای د " منډتې " په نامه یادېږي. زړې او پوښ یې د مېوې د غوښینې برخې دغذائې ارزښت سره سره اقتصادي ارزښت هم لري. زردالو دپسرلي په لومړیو کې گل تولیدوي او د مېوې د پخیدنې لنډه موده لري نو له دې کبله په تیتو منطقو کې د دوبي په لمړیو (مې او جون) کې او په لوړو منطقو کې (سپتامبر څخه تر اکتوبره پوري) په بازار کې د خرڅلاو لپاره تیارېږي.

د زردالو د مېوې تولیدونکې ونې د ۳-۱۳ مترو پورې لوړېږي او مېوه یې د ۲,۵-۳,۵ ساتي مترو پوري پنډه وي او د ۳-۶ مېاشتو په موده کې یې مېوه انکشاف کوي او پخېږي. له حاصل څخه وروسته د زردالو د ساتنې توان ډیر کم او لنډ ژوند لري او په څو ورځو کې دننه باید په تازه ډول استعمال شي که نه نو مېوه یې باید وچه یا د جوس ، مربا او په قوطیو کې د اچولو لپاره پروسس شي.

ګلان یې د بنځینه او نارینه برخو درلودونکي دي او ډیر زردالو خپله بار وړه (Self-fertile) دي. که چېرته بل ډول د " Pollenizer " په شکل موجود وي نو ښه حاصل ورکوي. یو تعداد زردالو (Self - fertile) یا په خپله ګرده نه القاح کېږي بلکه بار ورکونکې (Pollinizer) ونو ته اړتیا لري. ګرده افشاني (Pollination) یې معمولاً د حشراتو (د شاتو مچبو) په واسطه ترسره کېږي. ونې د ګلانو او پانو لپاره جلا غوټې لري ، او د ګلانو غوټې یې د وژونکي یخ په مقابل کې ډیر حساسیت لري کوم چې کېدای شي د ګلانو غوټې ووژني.

ګلان او مېوه دواړه په ونه کې په یو کلنو ښاخونو کې تولیدېږي او د اوږدې مودې له پاره په لنډو شاخو کې زرغونېدای شي.

دا شاخچې یا (Spurs) له دريو څخه تر پنځو کلونو پورې مېوه ورکولای شي خو د ښه او لوړ کیفیت مېوه په ځوانو شاخو کې را پیدا کېږي.

ډیر زردالو په دوهم کال مېوه نیسي مګر اساسي مېوه ورکونه چې دنوعي یا ډول پوري اړه لري د ۳-۵ کلونو په دوران کې پیل کېږي.

مېوه یې له دريو څخه تر شپږو مېاشتو پورې د انکشاف لپاره اړتیا لري او مېوه یې په شکل کې د ۳۰ څخه تر ۱۲۰ ګرامه پورې توپیر کوي. د مېوې شربت Pulp یې زیر ، نارنجي او یا سپین وي ، Pulp

ئي غليظ ، غوښين او دښه کيفيت لرونکې وي د شکر و اندازه او محتويات ئي % ۲۰ - ۲,۲ او اسيدونه يې د % ۰,۲۵ - ۱,۸ پورې وي .

د يوې ۲۰ - ۳۰ کلنې ونې د توليد منځنۍ اندازه ۱۵۰ - ۲۰۰ کيلو گرامه او د يوه هکتار ځمکې د ونو تعداد ۱۰۰ - ۳۰۰ پورې رسيدای شي .

زردالو مختلف ډولونه لري او د لاندې ټکپو پر بنیاد بيلیږي:

- د یخنی په مقابل کې مقاومت او د سپرو لپاره يې اړتيا.
- پوخ والی (يوه ونه څومره گلان کوي او ايا ځوانه ده ؟).
- د گلانو د غوړيدنې وخت او بلوغ.
- د مېوې شکل ، پوستکې او د غوښينې برخې رنگ او په ونې پورې دمېوې ټينگوالی ، د زړي ازادوالی ، د غوښينې برخې جوړښت او خوند.

۳. په افغانستان کې د زردالو د کرلو سيمې او کرل کېدونکې نوعې:

زردالو په تیتو يا هوارو ځمکو لکه کندهار او ننگرهار چې (۱۰۱۵) متره د بحر له سطحې پورته واقع دي او همدا رنگه په لوړو ځمکو لکه لوگر او کابل چې ۱۸۰۰ متره پورته واقع دي ، وردک ، پروان ، غزني چې ۲۲۰۰ متره او همدغه شان کاپيسا او هرات کې کرل کېږي.

په افغانستان کې د زردالو د کرنې د سيمو لوړوالی د بحر له سطحې څخه د ۴۰۰ څخه تر ۲۰۰۰ مترو پورې رسيږي .

د ارتفاع يا لوړوالي اندازې او دسپروخي اندازې ته اړتيا لري چې په نتیجه کې يې نوموړي ونې گل او يا مېوه توليد وي ، د یخنی په مقابل کې د مقاومت په اساس کېدای شي نوموړي کرل کېدونکي ډولونه يا نوعې غوره کړو .

په تیتو ځمکو کې د یخنی اړتيا ۴۰۰ - ۷۰۰ سا عتونه پورې بنودل شوي ده په داسي حال کې چې د لوړو ځمکو نوعې د ۸۰۰ - ۱۲۰۰ یخو ساعتونو ته ضرورت لري .

د یخنی یو ساعت هغه ساعت څخه عبارت دی چې ۱-۷ درجو سانتی گریډ پورې سپروخه ولري . د مېوې د پخیدو لپاره د ورځې د تودوخې اندازه په تیتو ځمکو کې له ۳۵-۴۲ درجې د سانتی گراد او د ۲۵ - ۳۵ درجو سانتی گریډ پورې په یخو لوړو منطقو کې بنودل شوي ده .

د یخنی په مقابل کې کلکوالی (Cold hardy) پدې مانا دی چې ونه خومره یخني زغملای شي بې له دې چې گل او د پانو غوټی یې د منځه لاړې او مړې شي .
په افغانستان کې د زردالو وطنیو معرفي شویو ورایتیو کرل رواج لري .
وطنی نوعې Native Varieties :

د سیمې د لوړوالي په توپیر سره دا ورایتی گانې په لاندې ډول دي .

- د تیتو یا هوارو سیمو ورایتی : چارمغزي ، قیسی ، ساقی ، نوری ، تراوت او بادامې .
- د منځمهاله لوړو سیمو ورایتی : قیسی ، ساقی ، نوری ، تراوت او بادامې .
- د لوړو یا اوچتو سیمو ورایتی : امپري او بیدمشکې معرفي شوي .

غیر معمول ورایتی :

د سیمې د لوړوالي په توپیر سره دا ورایتی په لاندې ډول دي .

- د تیتو یا هوارو سیمو ورایتی : تام کوت Tom cot او داسې نورې .
- د منځمهاله لوړو سیمو ورایتی : زړه پیاله (Old Cup) او سره غوښي Red flesh .
- د لوړو یا اوچتو سیمو ورایتی : مور پارک Moor park او امپري .

په ۲۰۰۳ کال د مېوه لرونکو ونو قورنې په افغانستان کې د ډیرو محلي نوعو یوه مجموعه درلوده (دوهمه نقشه وگوري) او ډیرو ولایتونو د زردالو ډیرې محلي ورایتی گانې په هغه وخت کې درلودې (دریمه نقشه وگوري)

۴. د باغ پلانول :

د ورایتی ټاکنه یا غوره کول :

بزگر باید کومې ورایتی غوره کړي او ولې؟

بزگر باید هغه ورایتی یا نوعه انتخاب کړي چې د سیمې د لوړوالي ، د سپرو د اړتیا او د یخنی په مقابل کې په لوړو او هوارو ساحو کې مطابقت ولري .

د زردالو ډیرې نوعې له یخنی څخه ۱۵۰ ورځو ته د مېوې د پخوالي لپاره اړتیا لري یعنې دا وخت په پسرلي کې له وروستی وژونکې یخنی څخه تر د مني لومړۍ وژونکې یخنی پورې دی .

د زردالو د نوعې د انتخاب لپاره د هر کال حاصل ورکونه هم یوه د غوښتنې وړ یا مطلوبه ځانگړې نښه ده خو بیا هم هر زردالو چې ډیر حاصل کوي او مېوه ئې رنگړۍ نشي په راتلونکي کال کې به لږ حاصل ورکوي ځکه چې د رنگړي کولو په واسطه د راتلونکي کال لپاره د یادو شویو ونو مېوه کومه چې سړ کال وړه او شنه وه کنترولېدای شي .

د بدني جوړښت قا بلیت Self – compatibility :

د زردالو ډیرې نوعې بې له "Pollenizer" څخه مېوه ورکوي او بدني جوړښت هم لري خو د مېوې حاصل یې د "Pollenizer" سره اصلاح کېدلی شي .

ټولې معرفي شوې ورايتي گانې خپل ځاني جوړښت لري او که په څنگ کې يې دوه يا ډيرې ورايتي- وکرل شي کومې چې احتمالاً Cross – compatible وي نو تر نورو نوعو به ښه حاصل ورکړي په دې شرط چې د دوی د گل نيول وخت يو شان وي.

د مېوې څرنگوالی يا کيفيت :

مېوه بايد غټه او خونده وره وي او هغه ورايتي چې په راتلونکې کې يې مېوه په تازه ډول مارکېټ ته وړاندي کېږي بايد په کافي اندازه کلکوالی، د تړلو او همدارنگه د لېږدونې په زړه پوری توان ولري. هغه مېوه چې و چېرې بايد د شکرو اندازه يې لوړه وي او کومې مېوې چې د شکرو اندازه يې لوړه وي د وچولو پر مهال يې خوساکېدل را کموي . د مېوې پوستکی او غوښينه برخه ممکن زېړه ، نارنجي او يا سپينه وي (امېري نوعه چې په لوړو ساحو کې عامه ده) او يا هم لږ څه سور رنگ ولري.

د نیله بوټي (Root Stock) ټاکنه :

د نیله بوټي ځانگړنې يا نښې نښانې

- د پيوند سره مطابقت .
- د خاورې او چاپېريال د شرايطو سره توافق.
- د درنو او لمدو خاورو زغم .
- په تکثير کې اسانتيا او يوشان والی .
- د ټوکېدنې قوت.
- پوخوالی او دوامداره حاصل ورکونه او دمېوې څرنگوالی .
- په ژمي کې يې کلکوالی او د يخنۍ د ژغورنې له امله د گل د غوړيدنې ځنډ.
- وينوونکې هڅه او مېلان.
- د ناروغيو ، حشراتو او د بياځلې کرنې په وړاندې مقاومت.

د نیله بوتی تاکنه یا غوره کول : (لومړي جدول)

۱. د زردالو له زړي څخه شین شوی نیالگی.

۲. شفتالو (*Prunus persica*).

الف : Lovell

ب : Nemaguard

ج : Nemared

۳. Plum الوچه:

الف : *Prunus Cerasifera*

ب : Tryobalar نیالگی *Myrobalan za c*

ج : *Prunus munsoniana* × *Prunus Cerasifera* دورگه

د : Marianna 22624

په عمومي توگه زردالو د زردالو له زړي څخه په شین شوي نیالگي وده کولي شي او هم د شفتالو او الوچې په روت ستاک باندې پیوند یدای شي .

په افغانستان کې ډیر باغونه ممکن په خپل سر شنه شوي نیالگي ولري نیالگي کال په کال د حاصل په ورکولو کې بدلون نیسي خو که چېرې نوموړي نیالگي پیوند شوي اوسي نو بیا یې د بدلون موقع ډیره کمه وي.

د زردالو ډولونه ډیر ځله د الوچې او شفتالو په نیله بوتو باندې پیوند کېږي.

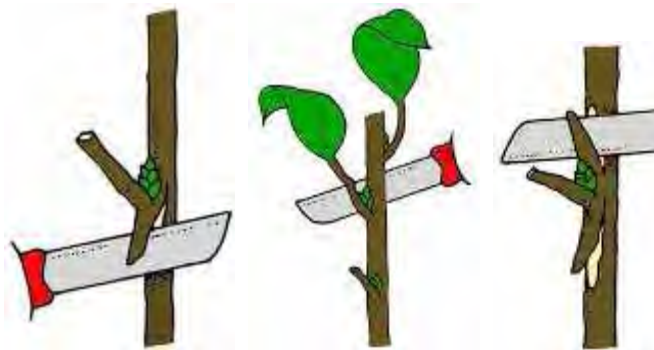
پیوند شوې هغه زخې چې د پیوند له پاره د زردالو له نیالگي څخه اخستل شوې وي د مېوې بڼه او خواص لکه خوند ، رنگ او د نبات د زرغونېدلو او لوی کېدلو خواص برابر وي چې د ونې په قد او په خاوره کې د هغې دساتلو او مقاومت وظیفه په غاړه لري.

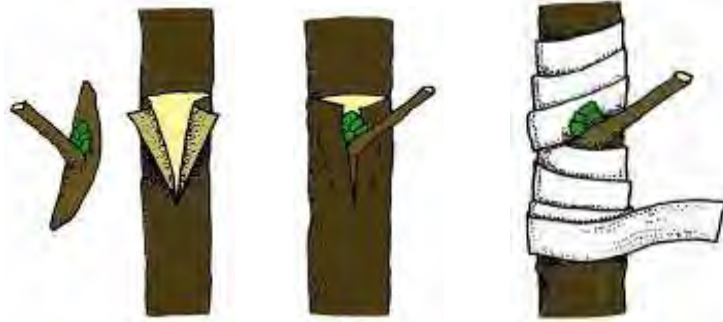
تکثیر Propagation :

کله چې زردالو په خپلو ریښو نه وي زرغون شوي . نو د پیوند دپاره غوټی په هغه نیله بوتی چې د زړي څخه پیدا شوې وي پیوندیږي او یا هم په قلمې باندې پیوندیږي . د پیوند دوه شکلوونه چې د زردالو د پیدا کولو لپاره معمول دي عبارت دي له .

(۱) غوټی پیوند (۲) د دژبې یا متروکې پیوند .

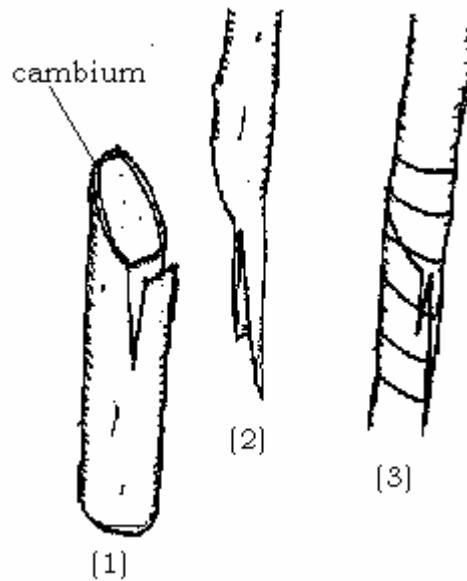
د غوټی پیوند

د غوتۍ پيوند د لارو چاور او د ورکړل شويو انځورونو شرحه :

۱. د غوتۍ او د ونې د پوستکي يو ټوټه له مورنۍ ونې پرې کړئ .
۲. په همغه شان ټپ په نيڼله بوتې کې جوړ کړئ او په پای کې ژبه ورته جوړه کړئ چې غوتۍ په هغه درز کې ورشي .
۳. دواړه سره يو ځای کړئ او ويې تړئ .
۴. کله چې د پيوند غوتۍ را وټوکېږي نو د Shoot په مطلوبه ونې انکشاف کوي .

په انځور کې د متروکې يا ژب پيوند د شرحې لارې چارې :

۱. په نيڼله بوتې کې يو مايل ټپ چه د ژبې سره ورته وي مخ پورته جوړ کړئ .
 ۲. پيوند لرگی داسې غوڅ کړئ چه د ژبې درز يې مخ په لاندې وي .
 ۳. د واره سره يو ځای کړئ او ټپ يې و تړئ چې پيوند ښه وپوښل شي .
- د ځای ټاکنه او سمبالونه :
- د ونې پيداوار د ونې په شکل ، قوت ، او د حاصل په قابليت پورې اړه لري .

هغه فکتورونه یا عوامل چې په ننگرهار کې د ونې شکل محدودوي په لاندې ډول دي:
 اقلیم: په تیره بیا د خورا ډیرو اوبو کمښت که هغه د باران او یا د خړوبولو داوبو په وسیله وي د ونې د شکل د محدودېدو سبب گرځي. همدارنگه یخ وهنه هم د پورته عواملو په ډله کې دخیل یو عامل دی.

خاوره: ژوره او ښیرازه خاوره وده لوړوي او کمزورې خاورې وده ورو کوي.
 حاصلحیزي: د سرې تطبیق د ونې حاصل ورکول ښه کوي.

د زردالو د ونو لپاره د ځای ټاکنه:

ژوره، ښه زیم ایستل شوې ریښې نرمة خاوره د ښه رطوبت سره چې د معدني موادو د ساتلو ظرفیت ولري د زردالو د ودې لپاره تر ټولو غوره خاوره ده. په مالګینو (saline) خاورو کې زردالو باید ونه کرل شي. د لمر رڼا نېرېدې ټوله ورځ ضروري ده. هغه ونو ته چې هره ورځ د ۲-۸ ساعتو پورې د لمر رڼا ورته ونه رسیږي، نری او ږدې ځانګې منځ ته راوړي چې د لږو گلانو او مېوو سبب کېږي ددې لپاره چې مېوه دارو ونو ته ښه ځای وټاکل شي یو ساده ازموینه تر سره کېږي.

یو تنګ سوری د یو متر په ژوروالي وکنی. او د اوبو څخه یې ډک کړئ که چېرته اوبه په ۲۳ ساعتو کې جذب شوې په دې خاوره کې به د مېوه دارو او مغز لرونکو ونو په کرلو کې هیڅ ستونزه نه وي. او که چېرې اوبه په ۴۸ ساعتونو کې جذب شي خاوره د منلو وړ ده خو څه نا څه ستونزې رامنځته ته کوي او که چېرې د ۴۸ ساعتو څخه وروسته لاهم اوبه په سوري کې موجودې وي د مېوه دارو ونو پرځای هلته باید سبزیجات او زینتي گلان وکرل شي.

له یخ څخه ساتنه: Frost Protection

د مېوې د غوړیدنې او د ځوانۍ په حالاتو کې د یخ د خطر د کمولو لپاره د باغ پلان جوړونه.
 هغه ونې چې په ازاده ساحو کې کرل شوې وي او یا یخو بادونو ته مخامخ وي ډیر احتمال لري چې د یخۍ زیان وزغمي. په ټیټو ساحو کې سره او یخه هوا راټولېږي چه د Depression سبب کېږي نو ځکه په ټیټو ساحو کې کرنه یو څه د ستونزو سره مخامخ کېږي.
 د ودانیو او دیوالونو سره نږدې په تیره بیا چې سوېل لویدیځ معرض ولري د ونو کرنه د هغوی له جذب شوي حرارت څخه گټه او چتوي.

- په ټیټو ساحو کې چې شا او خوا غونډۍ او یا شیلۍ ولري یخني راټولېږي چې د ونو کرل محدود وي.
- دا یقیني کړئ چې ځمکه کلکه، مرطوبه او د لمر رڼا ته مخامخ ده.
- شمال ته مخامخ اړخ کې ونې وکړئ چې تر څو غوړیدنه وروسته منځ ته راشي.

د یخۍ له زیان څخه د صحتمندو او روغو ونو د ساتلو غوره لاره دهغه تربیتي لارو چارو استعمال دی کوم چې په ژمې کې خوب یا Dormary رامنځته کوي.

په دې طریقه کې په د دویې یا مني کې د ناوخته سرې نه ورکول او د بناخه بری نه تر سره کول شامل دي. غبنتلې ونې امکان لري د یخ وهنې څخه روغې شي. او کمزورې ونې چې د ناروغیو او حشراتو په واسطه زیانمنې شوې وي او یا غذايي نیمگړتیاوې ولري بیرته رو رغیږي.

واښه، هرزه گیاه او خزلې د ورځې په جریان کې خاورې ته د حرارت د ننوتلو مخه نیسي چې له امله یې د شپې لپاره د لمر لږه انرژي ذخیره کېږي. نو لازم دي چې د ونې شاه او خوا د خزلو، هرزه گیاه او د ځمکې پټوونکو نباتاتو څخه پاکه شي. په باغ کې د پوښونکي فصل له کرلو څخه باید ډډه وشي او یا له هغو لارښوونو څخه چې د Cover Crop یا پوښونکي فصل تر عنوان لاندې راغلي گټه واخیستل شي.

د خاورې تیارول ، اصلاح او سره ورکونه :

له کرلو څخه وړاندې خاوره په قلبه کولو او بیل اړولو سره په بشپړه توگه تیارېږي. او تر کرلو وړاندې ټولې گیاهې باید لرې کړل شي. یو ځای شوې چونه او عضوي مواد لکه پوره خوسا شوې سره یا Compost د 20 - 25 سانتي مترو په ژور والي په خاوره کې باید استعمال شي. که چېرته د خاورې PH له 7 څخه ښکته وي چونه په 9 متر مربع ساحه کې 4.5 گیلو گرامه په اندازه تطبیق کېږي. او هم له قوربې څخه د نیالگیو له راویستلو څخه مخکې د باغ خاوره باید تیاره کړل شي.

زردالو معولاد ډیرو غذايي موادو کمښت نه ښيي. نایتروجن (N) په وده ، حاصلخیزی ، او د حاصل په کبفیت تر نورو ټولو نباتاتو ډیر نفوذ لري.

د نایتروجن کافي اندازه رسول د ودې د ښه کولو او نویو کېنول شوو نیالگیو د انکشاف لپاره ضروري ده.

له کرلو څخه وړاندې سره ورکونه : Pre – planting Fertilization

کمپوست (Compost) ، حیواني سره او شنه سره کېدای شي تر یو متر پورې ژوره و کارول شي. خود نیالگیو د کېنولو په وخت کې په مستقیم ډول باید استعماله نشي، لکن تر نیالگي کېنولو وړاندې کېدای شي چې استعمال شي تر څو خوسا کېدل مخکې تر نیالگي کېنولو منع ته راشي که نه نو د ریښو خوسا کېدل منع ته راځي.

د نایتروجن عضوي منابع لکه یوریا باید په ژمې یا پسرلي کې تطبیق شي تر څو تجزیه کېدل او د غذايي موادو خوشي کېدل او پریښودل پر وخت تر سره شي. که چېرته نایتروجن تطبیق کېږي دا باید د 20 – 55 کېلو گرامه پورې په یوه هکتار کې استعمال او تطبیق شي.

د گیاهو له منځه وړل:

ډیرې گیاهې د زردالو د نویو نیالگیو سره په کلکه سیالي (رقابت) کوي ، خو باید چې مخکې د نیالگي له کېنولو څخه د منځه لاړې شي .

د نیالگیو کېنولو ډیزاین : Planting Design

د زردالو نیالګي د ونو او قطارونو په منځ کې د 4 - 7 مترو په فاصله کې کېنول کېږي. که چېرته Cross - pollination ته اړتیا وي نو د ګرده ورکونکو (Pollinizer) تعداد باید د زردالو د وراثتو د تعداد سره برابر وي. که چېرته د Pollinizer یا ګرده ورکونکو مېوه د کمزوري کیفیت درلودنګې وي نو یو Pollinizer د 9 اصلي مېوه ورکونکو ونو په مقابل کې وکړی چه فاصله ئې په عادلانه ډول ترتیب شوي وي. د Pollinizer ډیر موثر ډیزاین 3×3 متر مربع کې د (9) ونو لپاره دي چې د مرکز ونه Pollinizer وي.

د نېرډې فاصلو پایلې ممکن د کوچني شکل ونو رامنځته کېدل وي او کچېرې ونې ډیر غټېږي نو یو پر بل سیوري کوي چه د حاصل د کموالي سبب ګرځي. د زردالو ونې چې بڼه اوبه او سره ورکړل شوې وي کولای شي تر 9 مترو پورې لوړې شي. خو که د ونې ودې ته اجازه ورکړل شي نو د مېوې په تولید کې به لږ والی راشي.

د زردالو د ونې بڼاخونه تر 5 مترو پراخوالي پورې غټیدای شي. د زردالو ونې په کافي فاصله کې کېنوی ترڅو د ډیرې سیالی، مخه ونېول شي. د ونو قطارونه باید له شمال څخه سوېل لوري ته وي چې دا طریقه د مېوې مخامخ کېدل د رڼا پر لور سموي.

ونو ته بڼه یا شکل ورکول:

کله چې ونې د مېوې په ورکولو پیل کوي باید شکل ئې تر پنځو مترو پورې په بڼاخه بری وساتل شي. ترڅو ونې یوازي د ونو او قطارونو په منځ کې موجوده خالیګاه ډکه کړي. د زردالو روزل په ګلدان (Vase - shaped) کې باید د یو پرانستي مرکز (Open Center) په بڼه وي ترڅو کافي رڼا د چتری، Canopy ټولو برخو ته ورسېږي. د دې دپاره چې د ګل غوټې جوړې شي او د بڼه کیفیت مېوه تولید شي، باید ونې په عام ډول پوره شکل ولري او په همدې ترتیب مزاحمت کوونکې او نوې وده هرکال له منځه یوړل شي. ونې د ودې او دوباره تولید لپاره ټاکلې یا محدودې سرچینې لري که چېرته د بوټي سرچینې د بدني ودې Vegetative Growth لپاره استعمال شي نو د مېوې د تولید لپاره به هیڅ موجود نه وي. ځکه غټې ونې ډیره مېوه نه تولیدوي.

۵. د باغ جوړول

نیالونه او د هغې کرل:

کله چې د مېوې ونې له قوربي څخه را رسېږي سم د لاسه د یې بندلونه خلاص کړی ترڅو زیان وپلټل شي او د ونو عمومي حالت وڅیړل شي. دا باوري کړی چې د ونو ریښې وچې نه دي. د زیاتره ونو ریښې چې کله له قوربي څخه راځي لوڅې او بې خاورو وي کله چې تاسو یې کرلوته چمتو نه یاست نو ونې "Heel in" کړی.

Heel in په دې مانا چې تاسو یوه ژوره کنده وباسی او د ونو ریښې په هغې کې په لنډه خاوره کې ترکرلو پورې پټې کړی.

کله چې د ځمکې نه د یخ خطر لرې شي باید نیالګي وکرل شي چه ترڅو د دوه یا درې لومړنیو کلونو په ترڅ کې قوي او غښتلې ونې چې بڼه شکل ولري وروزل شي. د زردالو ونو ته لږ او یا هیڅ ټریننګ نه

ورکول کېږي بې له دې چې د نیالګیو د کرلو پر مهال د نیالګي سر پرې شي او ټیټو سرونو ته وده ورکړل شي باید ونې ته اجازه ورکړل شي ترڅو د ۲ - ۳،۱ مترو پورې څانګې وغوځوي. ترڅو په ټیټو څانګو کې د ځمکې سره د تماس له امله د میوې له خرابېدو څخه مخنیوي وشي.

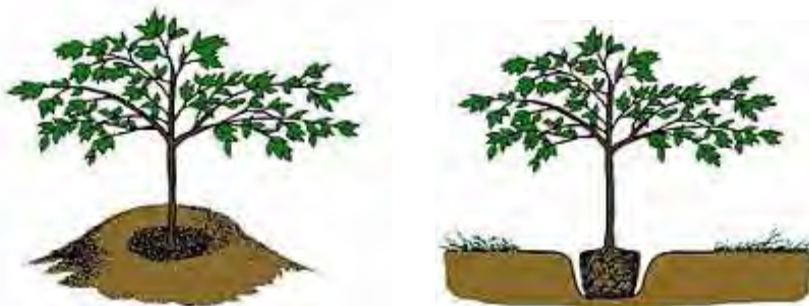
د کرلو طریقه او وخت:

د نیالګیو کېنولو ته د کندو چمتو کول:

د ریښو د سیستم د ځای پر ځای کولو لپاره په لازمه اندازه کندی کېندل اړین بریښي. ونې باید د لویو او وړو ریښو سره وکرل شي. ټولې زیانمنې ریښې باید د زیان لیدلې برخې څخه شاته پرې کړل شي. که چېرته په لوبني کې د لوی شویو ونو د چوښکي ریښه د لوبني په پای برخه کې تاوه شوې وي دا ریښه له هغه ځای څخه چې تاوه شوې وي باید پرې کړل شي.

د لوبني ریښې چې سره نږدې وي جلا او چمتو کړئ. که چېرته د ونې ریښې لوڅې وي هغه ریښې چې ماتې شوې او یا تاوې شوې وي باید پرې کړل شي. د کندی خاوره د کندی د دوباره ډکون لپاره وساتئ که چېرته د ونې کنده یا سوری له اندازې څخه ډیر ژور وي د نیالګي د کېنولو څخه وروسته سوری د خاورې نه پوره ډک کړئ ترڅو د نیالګي له اندازې څخه لږ لوړ ونېول شي. خاوره چې نیالګي په کې کېنول کېږي باید کلکه شي. دا باوري کړئ چې د ریښو پنډوسکې او یا د لوبني خاوره په کلکه ځمکه راشي ترڅو د خاورې د ناستې مخنیوي وشي. په سوري کې له خاورې پرته بل هیڅ شی مه اضافه کوی لکه سره یا کمپوست. په ډیرې توجو سره ونه د لوبني یا (Container) څخه و باسئ او د ریښو پنډوسکې تکېه کړئ او ونه په هماغه ژورتیا چې په لوبني کې یې درلوده او پخوا یې وده کوله په سوري کې ځای پر ځای کړئ. که چېرته سوري ډیر ژور کېندل شوي وي او سسته خاوره په کنده کې اچول شوې وي ونې ممکن د اوبه کولو څخه وروسته کېني او یا کږې شي او همدارنګه ددې امکان هم شته هغه ونې چې ډیرې ژورې کېنول شوي ممکن مړې شي. د لوبنو د ونو د خاورې د پنډوسکې پورته برخه باید د سوري یا کندی لوړې برخې د لومړۍ برخې سره برابره وي. د لوڅو ریښو ونو لپاره باید خاوره داسې ځای پر ځای شي چې ریښو ته په طبعي حالت کې له تاویدلو د ودي اجازه ورکړل شي.

تاوې شوې ریښې باید پرې کړل شي او که د خاورې پنډوسکې کلکې وي نرمې یې کړئ. غړنده یا مړاوې ریښې باید په کنده کې مخ بڼکته ځای پر ځای شي. د پیوند غوټه باید د 5 - 10 ساتي مترو پورې د خاورې د سطحې نه لوړه وي او ریښې په پوره ډول په خاوره کې پټې شي.

د کندې یا سوري ډکول:

د را ایستل شوې خاورې څخه ډبرې، وابنه او کثافات لرې او لوتې ماتې کړئ، وروسته بیا سوري یا کنده له سوري څخه د ایستل شوې خاورې په وسیله ډکه کړئ. هیڅکله سوري له اصلاح شوې خاورې څخه چې کمزوری جوړښت ولري مه ډکوی. داسې یوه طریقه او لاره به د زیم ایستني ستونزې رامنځ ته کړي چې د زیات رطوبت پر مهال د ونې د ریښو د خپه کېدلو سبب گرځي.

په لاس باندې د لاندینو ریښو شا او خوا خاوره کلکه کړئ. او دې کلکولوته ترڅو ساتني متروپورې دوام ورکړئ. خاوره باید ټینګه شي نه دا چې په ډیر کلک ډول کلکه او ټینګه شي. ټولې هرزه گیاوې د سوري یا کندې شا او خوا څخه وباسئ. د دوباره ډکون ترتکمېلیدلو وړاندې اوبه اضافه کړئ ترڅو خاوره کیني او د هوا سوري د ریښو له شا او خوا له څخه د منځه لاړ شي.

د اوبو کولو څخه وروسته ډکون تکمېل کړئ. او که چېرته ضرورت وي د ونې شا او خوا محیط د خاورې د مورې په واسطه بنده کړئ چې د ډنډو کې شکل جوړ کړي ترڅو د وروسته اوبو لگولو په ترڅ کې اوبه وساتي. د څاڅکو په شکل اوبه کولو کې ممکن دا طریقه ضرور نه وي. د ډیر باران او یا د سیلابي یا یو مخیز اوبه کولو په ترڅ کې چې بیلابیلو وقفو کې موثر وي ډنډو کو ته اړتیا نشته.

اوبه

کله چې نیالګي کېنول شي باید اوبه شي. د وروستي ځل لپاره د خاورې اصلي حالت وګورئ. که چېرته نیالګي کېني باید خپل درست حالت ته وڅوځول شي کوم چې د خاورې سطحه د تنې په مقابل کې په عین حال په هغه سطحه کې چې نیالګي په لوبني کې وه درست شي. د یوې عمومي قاعدې په شکل له دې وروسته چې خاوره نشته وکړي لوړ ترینه غټه ریښه باید قطعه یا یوازې د خاورې ترمنځ یا سطحې لاندې شي. د نوې کېنول شوې ونې د اوبو کولو لپاره ډنډو کې جوړ کړئ او دا یقیني کړئ چې اوبه د نیالګي د تنې څخه لرې شي. ډنډو کې باید د نیالګي د کېنولو له کندې څخه لږ پراخه وي. ددې دپاره چې ټولو ریښو ته اوبه ورسیري، د ریښو ډلې یا حجم په نسبي ډول خصوصاً په لومړني وديز فصل کې محدوده ساحه اشغالوي نو په وار وار اوبه کولو ته ممکن اړتیا وي تر هغه چې ریښې ځای پر ځای کېږي، ډنډو کې یو وار یا دوه واره له گرمو اوبو ډک کړئ. او کله چې یخني او یا باران وي دا کار یا دا عملیه باید ډیره تکرار نشي. د لوڅو ریښو نیالګیو ریښې باید لمدې شي ځکه چې دا د خپلې شا او خوا خاورې نه کوم چې په کې وده کوي اوبه نشي ترلاسه کولای.

په ژمي کې ډنډو کې باید هوار شي. ترڅو نیالګي ته د باران اوبه ډنډه نشي. د ونې د تنې په یو متر شا او خوا ځمکه کې باید د وښو، هرزه گیاوو او یا نور نباتاتو چې د ونې سره سیالي کوي باید پاکه شي. د 7.5 څخه تر 15 سانتی مترو پورې ضخیمې خزلي لکه د لرګي ټوټې او یا د وښو ټوټې د هرزه گیاوو په کنترول او د رطوبت په ساتنه کې مرسته کوي. دا خزلي باید د تنې څخه ترڅو سانتی مترو لرې وساتل شي ترڅو د تاج خرابیدلو (Crown Rot) مخه ونهول شي او هم د حشراتو د پنډیدلو ځایونه له منځه لاړ شي.

که اړتیا وي ستنه ورکړئ :

تر هغې چې ونه کږه شوې نه وي ستنې ته اړتیا نه لري. که چېرته ستنو ته اړتیا وي د ونې په مقابل طرف کې د همېشني باد په مقابل کې باید عمودي ځای پر ځای شي نه دومره لرې چې د ونې تړل ورو نه رسيږي. ستنه په خاوره کې دومره نښاسی چې د ستنې سر یو څو اینچه د تیت ترینې اصلي څانګې څخه بښکته وي. غوټې تقریبا 15 سانتی متره له کورې شوي ځای نه باید لوړې وي چې 2/3 یا 1/2 د ونې پورته برخه وي. ددې لپاره چې د غوټو په تړلو کې د ونې د پوستکي له خرابېدو څخه مخنیوي وشي د رپر د ټوټو څخه ګټه واخلي. غوټې باید سستې وي ځکه چې ونې وکولای شي وڅوڅیږي او د ونې تنه غټه او وده وکړي.

د کېنولو پر مهال د لمر له سوزولو ساتنه:

د نوی کېنول شوی ونې پوتکی په ډیرې اسانۍ د شدید لمر څخه ضرر موندلی شي. کله چې زخمي شي نو په ډیره اسانتیا د سوري کوونکو حشراتو تر حملې لاندې راځي. د نیالګي د کېنولو څخه ورورسته د لمر د سوځولو د مخنیوي په خاطر د ونې پوتکی په عاجل ډول په سپین رنګ چې په اوبو رقیق شوی وي باید رنګ شي. د خاورې د سطحې څخه په ټوله تنه د بیدو غوټیو (Dormant bud) په شمول په کار راوړئ.

د نوو کېنول شوو ونو څانګې پرې کول:

ولي د مېوه دارې ونې بڼاخه برې کېږي؟

- تربیه کول یا "Training" یو قوي ساختمان ته وده او انکشاف ورکوي چې د ماتیدلو او دروند حاصل تکېه کوي.
- تربیه کول ځوانه ونه په لږ عمر کې په حاصل راولي. یو مهم هدف او موخه د ونې په تربیه کې داده چې ونه ټولې سرچېنې د مېوې د تولید لپاره استعمال کړي نه یوازې د بدني ودي لپاره.
- د ونې تربیه کول د اساسي بڼاخه برې لپاره د غټې مېوې د لاس ته راوړلو، د مېوې د رنګرې کولو او د امراضو او حشراتو د کنټرول لپاره بڼې ساتي. ځوانې ونې د اصلي څانګو د جوړولو لپاره چې پراخه زاويې ولري بڼاخه برې کېږي. څانګې چې بڼې فاصلې ولري د ډیر حاصل د تکېه کولو توانمندي بي له ماتیدلو لري.

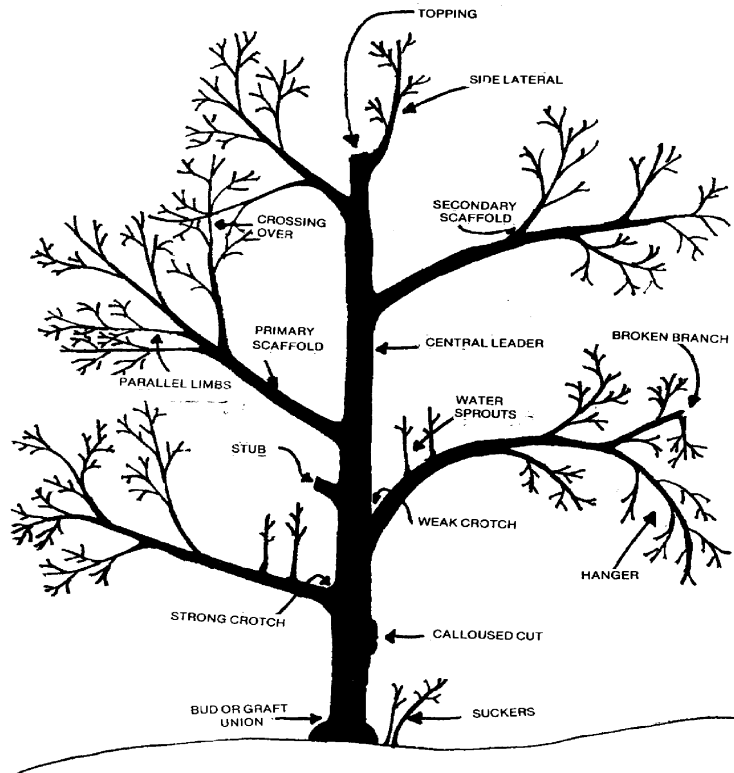
د زړو ونو بڼاخه برې ددې لپاره ترسره کېږي چې:

۱. د کمزوري کیفیت مېوو ورکوونکو څانګو لري کول یا له منځه وړل.
۲. د څانګو ترمنځ د مناسبې فاصلې ساتل ترڅو د رڼا او دواپاشۍ د موادو نفوذ ته اجازه ورکړل شي.
۳. د مطلوب شکل، لوړوالي او پلنوالي ساتل.

د زردالو د ونو د بڼاخه برې عمومي دودونه :

- نیالګي د کېنولو پر مهال باید بڼاخه برې شي ترڅو د تنې او د ریښو ترمنځ موازنه وساتل شي.
- ځوانې ونې په سپک ډول بڼاخه برې کړئ.

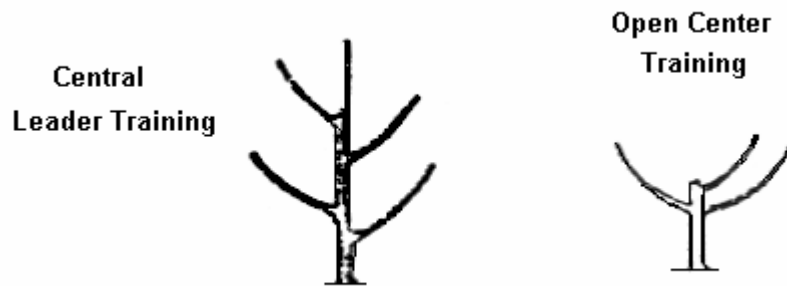
- بالغې ونې باید درندې بناخه بري شي. په تیره بیا چې لږه وده یې کړې وي، د ونې چتری (Canopy) باید خلاصه وساتل شي ترڅو د کلنۍ مېوې ورکونې څانگې جوړې شي. د زردالو مېوه په لنډو خنډنو (Spurs) کې پیدا کېږي چې د لږ وخت لپاره ژوند کوي.
- کله چې د ژمي لومړۍ یخ وهنې او د مني ټول خطرونه تیر شو باید بناخه بري ترسره شي. ترڅو د پوره غوړیدنې څخه د مخه دا د زخمي کېدلو او ناروغيو خطرونه کم شي خوبیا هم د زردالو ونه ژر غوړېږي. او په پایله کې ټول او یا ډیر گلان او ځوانې مېوې په وار وار یخ وژني.
- کله چې لږ او یا هیڅ حاصل نه وي درنده بناخه بري وکړئ.
- د ونې لوره برخه د ونې د ټیټې برخې په نسبت درنده بناخه بري کړئ ځکه چې په سر کې ډیره نباتي وده منځ ته راځي.
- ډېرې څانگې د بڼه بناخه بري شویو څانگو تر پایه په بالغه ونه کې که (Thin out) کړئ دا به په پاتې څانگو کې دمېوې جوسه غټه او کبفت بڼه کړي.

د مېوه دارې ونې عمومي جوړښت

- د خوب په فصل کې ډیره وختي بناخه بري کېدای شي چې د لاندې ستونزو لامل شي:
- ❖ "Cytospora Canker" د مرض عامل چې د بناخه برۍ د ټپونو له لارې ونې ته ننوزي. د غوټو سره نېږدې بناخه بري کله چې ونه فعاله وده شروع کوي د ټپونو ژر جوړیدنه منځ ته راوړي.
 - ❖ د تنني زیان ډیرول.
 - ❖ د پوټکې د Sunscald ډیرول.

د روزني يا تيريننگ سيستمونه (Training System) د پانې غورځونکو (Deciduous) مېوه دارو ونو لپاره د (Central leader) او (Open Center) يا منځ خلاصې روزني سيستمونه خورا ډير نمونوي او عام دي. د تيريننگ د سيستم استعمال د مېوې په حاصل پورې اړه لري. زردالو د منځ خلاصې تيريننگ په سيستم بڼه وده او توليد کوي.

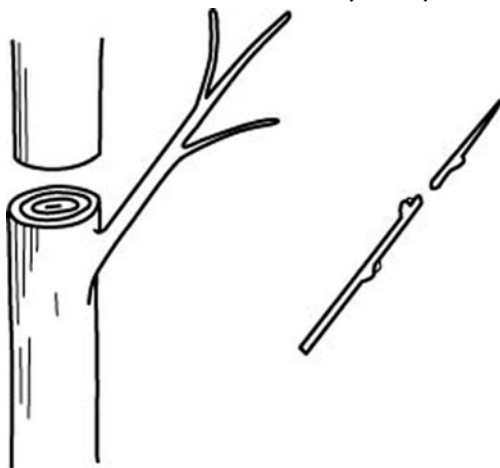

د بڼاخه بری ډولونه:

د سر پرې کول (Heading Back يا Heading) او رنگرې کول (Thinning يا Thinning out) د بڼاخه بری دوه ډولونه دي.

۱) د سر پرې کول (Heading Cuts)

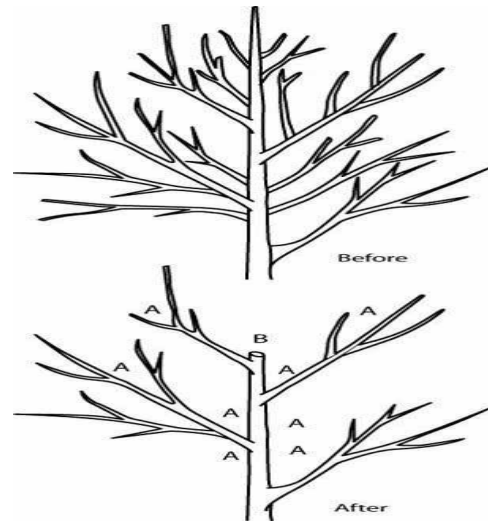
د سر پرې کول هغه پرې کول دي چې په هغې کې د نیالګی سټې (stub)، اړخیزې غوټې (Lateral bud) او یا وړې اړخي څانګې له ونې پرې شي (دریم شکل) د قوي بڼاخه بری سره په تړاو سر پرې کول د پرې شوي ځای څخه لاندې د نیغې یو ځایي او د زخې د ګڼې ودې سبب ګرځي.

رنگرې کولو یا پرې کول:

رنگرې کول د هغه یو اړخیز شاخ چې په لاندې بڼاخونو کې تر بل بڼاخ لندې وي او یا ور سره نښتي وي او یا هغه بڼاخ چې د ورستني بڼاخ دنده سرته رسوي لرې کول او پرې کول دي (څلورم شکل). د یو ډیر بڼاخ لرونکي نبات رنگرې کول به وکولی شي چې نبات د خپلې طبیعي ودې خاصیت وساتي او معمولاً په یو وارې قوي وده د پرې کول شوي ځای نه تولیدوي.

د ونې څانگې او پانې د ونې داخل خواته وده کوي ځکه چې د ونې چترۍ ته ډیره رڼا ننوځي. په ارثشائي ډول کله چې ونې تازه کرل کېږي د هغې بڼاخه بري بايد اکثر د رنگړي کولو پرې کول وي.

د تازه کېنول شوي ونې بڼاخه بري او روزنه

نوي کېنول شوي نيالگي د ځنگانه په لوړوالي بايد پرې کرل شي يعني ۵۰ يا ۶۰ سانتي متره ترڅو ونه دې ته مجبوره شي چې لاندينو څانگو ته وده ورکړي. (پنځم شکل). که وغواړئ چې لوړې ونې وروزل شي بايد نيالگي تر ۹۰ سانتي مترو پورې لوړ پرې کرل شي، پرې کول بايد غوټې ته نږدې تر سره شي. د کوچنيو نيالگيو چې د تنې قطر يې ۹,۵ ملي مترو پورې وي معمولاً اړخيزې څانگې چه په تنه باندې د ساتنې توان نلري نو بايد ټولې ترې لرې شي. لږ څه غټې ونې چې د تنې قطر يې ۱۲,۵ او يا تر دې ډير وي معمولاً غټه اړخيز بڼاخونه د تنې په امتداد لري بعضي دغه څانگي په کامل ډول لرې کېدای شي لکن يو څه چې په عمودي ډول او په شا او خوا بڼه فاصله ولري ساتل کېدای شي او سرونه يې بايد پرې شي چې ۷,۵ سانتي متره کنده يې د دوه يا درې غوټو سره پاتې شي. دا کندي به څانگو ته وده ورکوي چې اصلي Scaffold څانگي کېدلای شي. که چېرته اصلي Shoot يا څانگه چې (Leader) يا مشرې څانگي هم ورته ويل کېږي. او اړخيز شاخونو پرې نه شي ډير لږ بڼاخونه به منځ ته راشي.

په لومړي کال له کېنولو څخه وروسته د زردالو د ونو اوبه کول:

د لوڅو ريښو نوي کېنول شوي نيالگي د کېنولو څخه وروسته که خاوره درنه وي او نيالگي د خوب په لاندې موسم کې کېنول شوي وي د کرلو څخه وروسته بايد يو مخيز اوبه نه شي. معمولاً په خاوره کې دريښو د را پيدا کېدو لپاره بايد کافي رطوبت موجود وي. يو مخيز اوبه کول (Flooding) په درنو

خاورو کې د هوا خالیګاوي د منځه وړي چې د (anaerobic) حالت منځ ته راوړي چې کولای شي ونې د منځه یوسي.

که چېرته خاوره ریګي (نرمة خاوره) او یا (Clay) خاوره وچه وي او نیالګي په کې کرل کېږي د ډنډونکي اوبه کول په واسطه باید دخامې مېوې د ودي لپاره په وخت اوبه شي. د کافي رطوبت د ډاډمن کولو لپاره خاوره باید په مکمل ډول لمده وي مخکې له دې چې ونه مړاوي شي د ډیرو اوبو د مخ نیوي لپاره باید اضافي اوبه لري یا Drain شي.

متناوب لمدول او وچول د ریښو د ودې د اړتیا وړ اکسیجن ته اجازه ورکوي چې خاورې ته د ننه شي. د ځوانو ونو اوبه کول د سره ورکولو په نسبت ډیر مهم دي. ځوانې ونې د ریښو یو محدود سیستم لري او اوبه کول باید په وار وار تطبیق شي. د یوي عمومي قاعدې په څیر که چېرته دوه اونۍ پرته له ۲,۵ ساتي متره بارانه په نویو کېنول شویو نیالګیو تیري شي باید چې نیالګي اوبه شي. اوبه کول د کلونو کلونو لپاره ضرور دي او اوبه کول په لومړني کال کې د ودې لپاره ډیر حیاتي او ضروري دي. ځوانې ونې په مني کې ډیر لږ او یا کله کله اوبو ته اړتیا نه لري. په استثنايي ډول چې ډیره شديده وچکالي وي دا ډیره ښه ده چې د رطوبت د کمېدو لپاره ونې په مني کې وختي استراحت خواته تشویق شي. د یخني او یا باراني موسم د پیل څخه مخکې د ډنډو کې شا او خوا خاوره لري کرل شي. د ځوانو ونو د پاره دا ډیره ښه ده چې په اونۍ کې دوه واره اوبه شي او د مارچ څخه تر جون مېاشتو پورې مطلوبه اندازه رطوبت د خاورې په لوړه طبقه کې چېرته چې ریښې وي وساتل شي. خصوصاً د پانو د غټولو، غوړیدني او د مېوې د غټیدني په لړ کې د خاورې ډول چې څنګه ښه خاوره کولای شي اوبه وساتي تاثیر کوي.

د ډیرو اوبو علایم Symptoms of too much water :

د پانو ژړیدل چې بیا غوړ ځیږي.

او د ریښو خوسا کېدل.

د لږو اوبو علایم Symptoms of too little water :

د پانو ژړیدل او لویدل.

او وړې مېوې توئیدل.

له کرلو څخه وروسته په لمړي کال د زردالو ونو ته سره ورکول :

د زردالو ونو ته د کرلو څخه وروسته په لومړي کال کې د سرې ورکولو سپارښتنه او توصیه نه ده شوي.

۲. د باغ اداره Orchard Management :

د رسیدلي باغ ساتنه.

د زردالو د ونو د ساتنې جنټري.

- د استراحت تیل (Dormant oil) د Scale insects (Aphid eggs) او Peach mite eggs د twig borer د کنټرول لپاره په ونو وپاشی.
- د زردالو په ونه باید هیڅ وخت سلفر ونه شیندل شي چه دهغوی د مرگ سبب کېږي ځکه زهریت یو لوي خطر دی د زردالو د ونو لپاره.

د پسرلي د غوړیدني موسم Spring bloom Season :

- د نسواري رنگه خوساکېدو (Brown Rot) او د سوري کوونکي فنګس (Shot hole fungus) د کنټرول لپاره کله چې غوړیدنه په خلاصیدو پیل کوي باید دوا پاشي وشي کله چې موسم باراني وي نو دوا پاشي د ۱۰-۱۴ ورځو په وقفو کې ممکن تر سره شي.
- قطره ئي (Drip) اوبه کول او پاشلي (Sprinkler) اوبه کولو په واسطه هره ورځ له دوو څخه تر دري اوبو پوري باید اوبه کول صورت ونېسي ، خو یو مخیز (Flood) اوبه کولو ته د قطره یي او پاشلو اوبه کولو د طریقي په نسبت لږ اړتیا ده. د اوبو کولو وار د خاورې په واسطه په لاندې ډول تفاوت کوي. د ۱۰-۱۵ ساتي متره لاندې ځمکه وکښي او یو موټی خاوره کښيکارې، که چېرته خاوره د نښتي پنډوسکې په شکل کې پاتي شي د اوبه کولو وړ نه ده او که چېرته دا موټی خاوره سره بیله شي نو دا د ونو لپاره ډیره وچه خاوره ده نو اوبه کول باید تطبیق شي .
- په لومړي اوبه خورکې باید هرې ونې ته د نیم کېلو گرام څخه تر یو کېلو گرام پوري یوریا ورکړل شي .
- کله چې د مېوې قطر د ۲-۴ ساتي متره پوري ورسید نو باید د ۱۰-۱۵ ساتي مترو په فاصله کې مېوې لري یا رنگري کړل شي .
- د ونو تنې به د ۵۰/۵۰ لیتره اوبو او (White interior latex) په واسطه رنگ کړی ددې دپاره چې د لمر سوځونې او د سوري کوونکو د هجوم مخه ونېول شي.

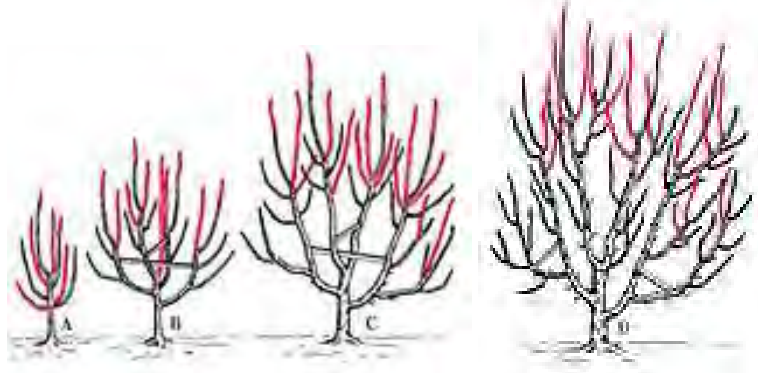
د دوبي د ودې موسم Summer Growing Season :

- د پسرلي د اوبو ورکول مهال ویش ته دوام ورکړی.
- هره مېاشت ځوانو ونو ته د پسرلي په پرتله ¼ برخې زیاته سره ورکړی ترڅو قوي وده تشویق شي.

د مني د مېوې ټولولو موسم Fall harvest Season :

- د ژمي د باران د پیل څخه مخکې باید بناخه بري تر سره شي ترڅو د بناخه بری د زخمونو له لارې (Eutypa) فنګس حملې ته زمېنه برابره نشي.
- د تیر کال د ودې ۲۰% لري کول ترڅو ونې ته د رڼا اجازه ورکړل شي .
- د ونې څخه ناروغه ، ماتې شوې او زرې څانګې باید لري کړل شي .

- ونې د پاڼو د غوړیدلو په لړکې یا ورورسته د پاڼو د غوړیدو څخه او د ژمي د بارانونو د پیل څخه مخکې باید دوا پاشي کړل شي ترڅو د (Shot hole) فنگس مخنیوی وشي.
 - د زردالو په ونو د Sulfur پر ځای باید (Fixed Copper) استعمال شي.
- د زردالو د ونو بڼاخه بري له لومړي کال څخه تر څلورم کاله پورې:

- د منځ خلاصي تریننگ سیستم لپاره څلورو فصلونو ته اړتیا ده په پورته شکل کې سور رنگ په واسطه نښه شوي پرې کړل شوي څانگې نښي .
- A. په لومړي ژمي کې درې یا څلور څانگې وټاکئ چې د ونې هوازي څانگې جوړې کړي او نورې ټولې څانگې باید پرېکړل شي. او هوازي څانگې باید ۲۰ سانتي متره د ونې د یو قوي شکل لپاره یو د بل څخه په تنه باندې لرې واقع وي.
- B. په دوهم ژمي کې یو یا دوه نورې انتخاب کړئ.
- C. په درېیم ژمي کې د هوازي انتخاب باید تکمیل شي.
- D. په څلورم ژمي کې یو نښه منځ خلاصې ونه رامنځته شي چې بنایي د ونې د تنې په شا او خوا د هوازي څلور څانگو شتون چې په مساوي ډول تقسیم شوي دي کافي وي، ځکه چې پنځمه څانگه غټه ډله جوړوي چې توصیه ئې نه کېږي.

رنگړي کول او پرې کول Thinning out and heading back :

رنگړي کول د اوږدو او ارتجاعي څانگو د منځ ته راتلو سبب گرځي چې کله مېوه ونېسي لاندې خواته قاتیږي یا کېږي. خو "head back" څانگې سختوي چې بې له ماتیدو ډیره مېوه ورکوي .

ټول زبېنبوونکي (Suckers) باید لرې شي

کومې څانگې چې د نیله بوتې یا د پیوند له اتصال څخه بڼکته راپورته کېږي (د تنې زبېنبوونکې) او یا له ځمکې څخه راپورته کېږي (د ریښو زبېنبوونکې) باید پرېکړل شي. هغه څانگې چې د ونې د یوې خوا نه بلې خواته تللي وي د استراحت په فصل کې باید هم لرې شي.

هرزه گیاوي یا Weeds :

د لاس یا رمبي په واسطه د هرزه گیاوو لرې کول په مکرر ډول ضروري گڼل کېږي. رمبي باید ډیر ژور استعمال نشي ترڅو چې ریښو ته ضرر ونه رسیږي.

ځوان او وده کوونکې باغ ته سره ورکول

په منظم ډول باغ ته د سرې ورکول ونې قوي ساتي او د باکټريائي ناروغيو لکه د Canker ، د Oak foot فنګس او د گردجن فنګس په مخنيوي کې مرسته کوي.

منرالي تغذيه په لاندې ډول صنف بندي شوې ده

الف: Macronutrients ب: Micronutrients

د Macronutrients د اصطلاح اشاره هغو عناصرو ته کېږي چې نباتات ورته ډيره اړتيا لري لکه نايټروجن (N)، پتاشيم (K)، فاسفورس (P)، کلسيم (Ca)، مگنیشيم (Mg) او سلفر (S). او د Micronutrients اصطلاح هغه عناصرو (Trace elements) ته اطلاق کېږي چې نبات هغې غذائي موادو کمه اړتيا لري، لکه اوسپنه Fe، زینک Zn، Mn، B، Cu، Mo، Ni نیکل او Cl کلورين. د Cu, B, Mn, Zn, Fe, Mg, Ca, K, P, N او Mo د ليدو وړ کمښت معمولاً د هغو مشخصو عنايمو چې په پانوکې پيدا کېږي پيژندل کېدای شي لکن بعضي وخت په مېوې، څانګو، يا د ونې عمومي وده کې هم ليدل کېدای شي. په زردالو کې د کمښت عمومي علايم د نايټروجن او زینک Zn دي.

د کېمپاوي سرو ډولونه :

په عمومي ډول دوه ډوله تجارتي سرو ته اړتيا ده يوه متوازنه سره (8-8-8، 13-13-13) ده او بله د نايټروجن سره ده لکه امونيم نايټريت (0-0-46) يا امونيم سلفيت (0-0-21) او يوريا (0-0-46) چې يادې شوې سرې د نايټروجن غوره منبعې دي. متوازنه يا پوره سره په عمومي توګه د نايټروجن، فاسفورس او پوتاشيم لرونکې وي. دا هغه عناصر دي چې د زردالو ونې ورته په ډير مقدار اړتيا لري. د نايټروجن سرې د کال په ورسټيو کې بدني وده Vegetative growth تحريکوي. د 8-8-8 يا 13-13-13 لمبرونه د نايټروجن-فاسفورس-پوتاشيم د فيصدئ اندازې دي چې سره (ګود) ئي استازيتوب کوي. DAP ډاي امونيم فاسفيت (0-46-18) دي. که چېرته د خاوري pH د 6.5 څخه پورته وي امونيم سلفيت دغه اندازه (0-0-21) د نايټروجن د سرچېني په ډول استعمال کړئ ځکه چې د خاوري په تيزابي کولو کې مرسته کوي. که چېرته د خاوري pH د 6.5 يا د هغې څخه ښکته وي د نايټروجن د بلې سرچېني يا منبعې استعمال ضروري دی. که چېرته د خاوري pH د 7.5 څخه پورته وي فاسفورسي کېمپاوي سرې بايد تطبيق نشي. سلفر بايد هيڅکله مستقيماً د زردالو ونو ته تطبيق نشي.

کېمپاوي سرې د څانګو د غزیدلو د ساحي پورې بايد تيت او وپاشل شي. کېمپاوي سرې بايد سوځيدو د خطر د مخنيوي لپاره د ونې د تنې څخه تر شل ساتني مترو لري استعمال شي. تاسو کولای شئ کېمپاوي سره د مني له ورسټيو څخه تر نېږدې پسرلي پوري هر وخت استعمال کړئ. او په کامله اندازه ئي اوبه کړئ تر څو نايټروجن لاندې د ريښو ساحي ته انتقال شي. د غذايي موادو او اوبو په رانيولو کې د اصلي نبات او هرزه بوټو د سيالی. په خاطر د اصلي نبات شا و خوا د هرزه ګيا ه وژونکو په وسيله پاکه وساتئ. تر څو په اصلي نبات کې د غذايي موادو د کمښت نښې و نه ليدل شي.

په ډيرې زياتې اندازې سره کېمپاوي سره مه استعمالوئ. ډير اندازه نايټروجن د څانګو د ډيرې زياتې ودې، د مېوې د تنظيم د مخنيوي، د مېوې ناچېزه رنگ، مړه کېدو او د مېوې په پخيدلو کې ځنډ را

منځته کوي او ممکن ونه د ژمي د سختې یخ وهنې ښکار وگرځي. همدا رنگه د جولای له نیمایي څخه وروسته نایتروجن نا وخته استعمالیدای شي د ژمي د استراحت لپاره د ونې د کلکوالي مخنیوي وکړي.

د زردالو درې کلنو او یا د زیات عمر ونو ته سره ورکول:

نایتروجن:

نایتروجن باید هر کال معمولاً د ودې په موسم کې استعمال شي. د مېوې د رنگ او کیفیت د سمولو لپاره باید د نایتروجن درجه ټیټه وي لکن کله چې د فصل د ټولولو وخت را نېرېدې کېږي باید کمښت نه وي. ډیر نایتروجن کولای شي د نرمې مېوې، د مېوې د ښه رنگ نه لرل او د ذخیره کولو د ژوند د کمولو سبب وگرځي او هم کولای شي د آفتونو ستونزې ډیرې کړي. سره باید د ونې د تنې څخه لرې استعمال شي او وروسته ښه اوبه کرل شي، نیمه او یا دوه په درې برخې سره په مني او پاتې په پسرلي کې باید استعمال شي.

د نایتروجن د بیلابیلو سرچینو اندازې په هر کال کې د هر نیالګي لپاره سره جلا دي. (یواځې یو ددي لاندنیو سرو څخه باید استعمال شي).

۱. 1.4 – 2.3 کپلو ګرامه امونیم سلفیت.

۲. یو کپلو ګرام یوریا.

۳. 2 – 3 کپلو ګرامه امونیم نایتريت.

۴. خوسا شوې حیواني سره د بیلګې په توګه د چرګانو سره د 20 – 30 کپلو ګرامه هرې ونې ته زیاته ګټه رسوي.

پوتاشیم:

درې کلنه ونه:

کېمپاوي سره چې پوتاشیم ولري لکه د پوتاش موریت (1 – 2) کپلو ګرامه په هره ونه استعمال کړي. د نایتروجن: فاسفورس: پوتاشیم کېمپاوي سرې د (4 – 8) کپلو ګرامه پورې هرې ونې ته چې د پوتاشیم په محتویاتو پورې تړاو لري استعمال کړي.

د څلورو کلونو او یا د دې نه د ډیر عمر د ونو لپاره دغه اندازې نیمې کړي.

فاسفورس:

لس کپلو ګرامه د سوپر فاسفیت سره د ونې شا او خواته ښخه کړي (20 کپلو ګرامه د شپږ کلونو او تر هغه ډیرو ونو ته).

د مونو سوډیم فاسفیت 0.5 فیصده محلول (5 g په هر لیتر کې) د یو لمدونکي عامل سره له دریو څخه تر پنځو څلو په پاڼو وشیندئ.

مګنیشیم:

که چېرته ونه د مګنیشیم د کمښت علایم وښيي د پوتاشیم سرې باید استعمال شي او پر ځای یې باید د نایتروجن سرې اندازه لوړه کړل شي.

مگنیشیم کاربونات یا د مگنیشیم لرونکې چونه ونې ته باید استعمال شي. پانې دوه یا درې ځلې په یو فیصده مگنیشیم نایتریت (10 گرامه په لیتر) یا 2 فیصده مگنیشیم سلفیت له یو لمدونکي عامل سره دوا پاشي کړئ.

منگانیز:

د منگانیز د کمښت په صورت کې د منگانیز سلفیت 0.25 فیصده محلول (2.5 گرامه په لیتر) دوه یا درې ځلې په پانو و شیندئ.

زینک Zn:

د ودې په موسم کې باید په ونه (Chelated Zinc) و شیندل شي. که چېرته نوې وده بیا هم د کمښت علایم وښيي پاشل باید بیا تکرار شي. په خاوره کې د زینک استعمال او تطبیق ډیر موثر نه دی ځکه چې د مېوه لرونکو ونو رینې د خاورې ژورې طبقې اشغالي او زینک په خاوره کې په اسانۍ حرکت نه کوي. نو په پانو شیندل ډیر موثر دي، په پانو جذب شوی زینک په نباتاتو کې په اسانۍ نه ځای په ځای کېږي کوم چې د پاشلو تطبیق تکرار ضروري کوي او د پانو د پاشلو قابلیت د نبات په ټولو برخو کې د زینک کمښت له منځه وړي.

د غذایی توکو د کمښت پیژندل:

که چېرته نایتروجن کم وي د مېوه لرونکو ونو لاندنۍ زړې پانې ممکن ژیرې شي، د څانگو نهایی وده کمېږي چې په پایله کې د مېوې حاصل کمېږي. که چېرته د نایتروجن اندازه ډیره زیاته وي د ونې زرغونېدونکې وده ډیرېږي چې په دې سره گومان کېږي د ونې مېوه کمه او یا د مېوې پخیدل د ۷ څخه تر لس ورځو و ځنډیږي.

ځکه نو باید د نایتروجن د ډیر زیات او یا کم استعمال څخه ډډه وشي. د نوې ودې ژیرې پانې معمولاً اوسپنې یا زینک په کمښت دلالت کوي. او په سختو حالاتو کې ټوله ونه ممکن ژیره شي. خصوصاً پانې وړې تنکې او زیر رنګې برګې وي. د پانو اړخیزې غوټې ممکن په وده کې پاتې راشي. متاثرې ونې وړې نوې پانې لري.

د اوسپنې کمښت د پانې د غټو رگونو په منځ کې د ژړیدو په شکل څرګندیږي. له دې څخه علاوه د غذایی توکو نور کموالي دومره عام نه دي.

اوبه خور Irrigation :

د مېوه لرونکو ونو د ودې لپاره منظم اوبه خور ته اړتیا ده. د خاورې یو شان رطوبت د ونې د قوت په ساتلو، تولید او د مېوې په شکل کې مهم رول لري.

په خاص ډول ونې ته په لومړي کال کې د کافي اوبو برابرول ډیر مهم دي ځکه چې ونې سره باید مرسته وشي ترڅو د ریښو یو ښه سیستم ته وده ورکړي. په پسرلي کې د ودې له پیل څخه او د ودې په موسم کې د فصل د ټولولو څخه وروسته ونو ته باید اوبه ورکړل شي. د وار په وار کم عمقه اوبو کولو څخه ډډه وکړئ. ځکه چې وار په وار سپک اوبه کول د ریښو کم عمقه سیستم تشویقوي او کولای شي د لرگي خوساکېدلو ته انکشاف ورکړي چې په تنو او ریښو حمله کوي او د ونې د مړنې سبب ګرځي.

وقفه یي ژور اوبه کول غوره ګڼل کېږي وار په وار سپک اوبه خور ته. ونې باید د ژور جذب سره په هرو 7-15 ورځو کې چې د موسم او هوا سره تړاو لري اوبه کړل شي.

په دویمې کې باید د ونې شا او خوا ته ډنډو کي جوړ شي چه دا عملیه په اوبه کولو کې ډیره مرسته کوي. په هر حال ډیر اوبه کول یا ډیر ترسب د Rot ستونزه د تنې شا او خوا ته رامنځ ته کوي. دا هم ډیره مهمه ده چې په مني کې د ونې شا او خوا خاوره هواره شي ځکه چې دا د ونې د تنې شا او خوا ته د اوبو د تولیدلو او په ژمې کې له یخ وهلو څخه مخنیوی کوي. سطحي او یو مخیزه دواړه اوبه خوره باید د قلبې یا سپارې لیکې له اوبو څخه ډکې کړي، ددې دپاره ترڅو په دې دا ډاډمن شو چې د ریښو ټول سیستم ته اوبه ورسیدلې.

د خاورې پر بنسټ د اوبو د مهال ویش مېتودونه (څنګه پوه شو چې څه وخت اوبه ولګوو):
اوبه لګول باید هغه وخت ترسره شي چې 50% اوبه له خاورې څخه جذب شوې وي. په خاوره کې د اوبو د محتویاتو د معلومولو لپاره یو رمبي، بیلچه او یا د خاورې نل را واخلي او د 20-40 ساتني پورې ځمکه وکېنئ. هغه خاوره چې تقریباً 50 فیصده اوبه ولري د خاورو د جوړښت له مخې په لاندې ډول معلومېږي:

د خاورې جوړښت : Soil Texture

زېره coarse خاوره: تقریباً وچه ښکاره کېږي او که یو پنډوسکه ترې جوړه شي خپل شکل نه ساتي.

واښه لرونکې خاوره Loamy :

که یو پنډوسکه ترې جوړه شي نو څه نا څه د قالب کېدلو وړ وي او کله چې د لاس په گوتو کې کارېدل شي یو نازکه پټی ترې جوړېږي او رنگ ئې هم تیاره وي .

کلی خاوره Clay :

که پنډوسکه ترې جوړه شي نو د یو اینچ یا تر هغه زیاته پټی جوړوي ، تیاره رنگ لري او یو څه چسپناکه هم وي . واښه او پانی (Mulches) ځوانو میوه لرونکو ونو ته گټور دي . واښه او پانی یا نباتي پاتي شونې لکه توی شوې پانی ، د ونې پوټکي ، د وښو پوټي ، واښه او د ارې بور په خاوره کې رطوبت ساتي ، د خاورې بې حده حرارت معتدلوي ، او د چم او هرزه گیاهو څخه د رقابت په کمولو کې مرسته کوي . د Mulche جوړولو دپاره واښه او پانی د 10 څخه تر 15 ساتني مترو پوري ژور او د تني څخه څو اینچه وړاندي د خاورو لاندې کړی . د مني په سر کې دا واښه او پانی لري کړی . دا کار رښو ته اجازه ورکوي چې پوه شي حرارت سپرې او ژمی په لاره دی . نو ونه په فیزیالوژیکي ډول ژمی ته په چمتو کېدو پیل کوي . د خخلو یا وښو لري کېدل همدا رنگه د مورگانو او نورو خوړونکو حیواناتو د پتیدلو او په ژمی کې د ونې د پوټکي د ژولو مخنیوي کوي .

د مېوې رنگرې کول

کله چې ټول فکتورونه او عوامل مساعد او غوره وي ونه کولای شي ښه ډیره مېوه وکړي . په ونه کې د حده زیاته مېوه ممکن ونه کمزوري کړي چې پایله ئې د راتلونکې فصل لپاره د حاصل کموالی دی . دروند حاصل کولای شي د کوچني شکل او کمزوري کیفیت مېوې سبب شي . ددې ستونزو د مخنیوي لپاره د گل د غوړیدني څخه دوه یا دري اونۍ وروسته مېوې رنگرې کول ضروري دي . ناروغي او د حشراتو په واسطه زخمي شوې مېوې لمړی باید لري شي .

مېوه باید د ۷ - ۱۰ ساتني مترو پوري په هر څانگه کې یو دبل څخه لرې واقع شي چې وړې څانگې یوازې یوه یا دوه مېوې ولري . رنگرې کول باید داسې وشي چې مېوه د څانگې په اساس یا بیخ کې ډیره او د څانگې څوکې ته نږدې لږه وي . دا ددې دپاره کېږي چې د څانگې په سر کې د ډیرې مېوې له کبله د قاتیدلو او ماتیدلو څخه ځان و ساتل شي .

ناروغي او حشرات او د هغوی کنټرول:

نصواري ورسټیدنه Brown Rot

نصواري ورسټیدنه هغه ستره ناروغي ده چې کولای شي په گلانو ، مېوې ، خنډونو (مېوې او گل ورکوونکو څانگو یا منډوکوکې) او وړو څانگو باندې اثر وکړي . د غوړیدني څخه د مخه او د غوړیدني په وخت کې د گلانو او حاصل د له لاسه ورکولو باعث کېږي . د گرم او مرطوب موسم حالات کېدای شي چې په ونه او گودام کې وټولو مېوو د له منځه تللو سبب شي . د ناروغۍ مخنیوی مخکې له پخیدو ، د پخیدو په دوران او د حاصل د رفع کولو څخه وروسته ډیر ضروري دي . په نمونوي ډول د ناروغۍ نښې د گل او پنډوسکې د ورسټیدو ، شپډني او د مېوې خوسا کېدل دي .

گلان : د گلانو اخته کېدنه یا اینفکشن کولای شي د مېوې جوړول او د فصل په پای کې د مېوې د اینفکشن سبب شي. متاثره گلان نصواري ، مړاوي او له منځه ځي او په ځینو بیلگو کې په ځانگو باندي د غونډاري په بڼه نښتي وي او په ځینو نورو کې امکان لري توی شي. د گلانو د ورسیدني د ناروغۍ حساسیت په سخت زړو مېوو کې بدلیدونکی دی چې زردالو ددي ناروغۍ په مقابل کې ډیر حساس دي. او له بناخه بری څخه وروسته، خواړه گیللاس، شفتالو، تروه گیللاس او الوچه په ترتیب سره د دې ناروغۍ په مقابل کې حساس دي. د گلانو داخته کېدني کنټرول په باغ کې د ناروغۍ د خپریدو د انکشاف په اداره کولو کې ډیر اساسي او ضروري دی.

مېوې:

د نصواري ورسیدني اخته کېدنه په مېوه باندي د نرمو نصواري ټکو په څیر را برسیره کېږي او په تیزی سره پراختیا مومي او د نصواري رنگه سپورونو (Spore) په پوډري غونډارو پوښل کېږي. متاثره مېوې ډیرې ژر ورسټیږي او د یو موم شوي شي په شان غونجې او گونجې کېږي او په ونه کې وچېږي. پخه او خامه مېوه چې د نصواري ورسیدني څخه متاثره شوې وي هڅه کوي په ونه کې پاتي شي.

اداره Management :

د هغو فنګس وژونکو چې مس ولري د غوټۍ په گلابي مرحله کې استعمال د ډیر جدي زیان په مخنیوي کې مرسته کوي. د مس مرکبات له غوړیدني څخه وروسته باید استعمال نشي او په دي مرحله کې هغه فنګسي ساید وکاروئ چې مس ونه لري. په چټکۍ او زر تر زره د ناروغې مېوې او د

نبات د ناروغه برخې لرې کول او له منځه وړل د نصواري ورسیدني د پراخیدو مخنیوی کوي او خوسا کېدل د تاوان له سطحې ټیټ ساتي. د ونو ځانګې پرې کول ضروري دي ترڅو هوا جریان پیدا کړي او گلان، بناخونه ، پانیې او مېوې د لمدېدو څخه وساتل شي.

Botrytis Blight یا gray mold ناروغی

دا ناروغی یوه فنګسي ناروغی ده چې د ورستیدنې سبب ګرځي د Botrytis اخته کېدونوسره یخني، د پسرلي او دویمې باراني موسموڼه چې معمولاً د 15 درجې د ساتني ګرید په شا او خوا کې وي ورسره مرسته کوي. دا ناروغی کېدای شي په خاص ډول هغه مهال تاواني وي چې باراني موسم د څو ورځو لپاره دوام وکړي. Botrytis ورستیدنه کولای شي پانی، تنه، گلان، مېوه او د نبات بله هره برخه پرته له رېښو څخه تر تاثیر لاندې راولي. ددې ناروغۍ تداوي د نصوصاري ورستیدنې "Brown Rot" په شان ترسره کېږي.

باکتریايي شپږدنه : Bacterial Canker

دا ناروغی هغه ناروغی ده چې د شپږدني سبب ګرځي په غیر منظم شکل نصوصاري او اوبلني برخې په پوتکې او د منډوکو یا څانګو، او دونې د ډډ یا تنې په بهرني برخه کې انکشاف او وده کوي، وړې شپږدني کېدای شي په منډوکو کې د متاثره غوټیو په اساس انکشاف وکړي. په پسرلي کې غنبري رنگه ژاوله د شپږدنو له څنډو څخه پېرې، په یخۍ او لوند موسم کې گلان کېدای شي نصوصاري، مړاوي او په ونه کې ونښلي، پانی امکان لري نصوصاري ټکپو ته چې وروسته ولویږي انکشاف او وده ورکړي. ننوتلي ټکې امکان لري په مېوه پیدا شي.

اداره: Management :

په کم ژورو یا سطحی خاورو کې د نیالګي د کرلو څخه باید ډډه وشي او بڼاخه بري تر ژمې پوري و څنډوئ. او پرې کرل شوې څانګې د پرویین د سووځونکو په وسیله چېرته چې ناروغی وي داغ کړئ. که چېرته ونې متاثره شوې وي، ټولې متاثره څانګې په دویمې کې لرې کړئ. د نیله بوتې او وراپټې انتخاب کولای شي د باکتریايي شپږدني Bacterial Canker حساسیت باندي نفوذ او تاثیر وکړي. په مني یا پسرلي کې د کاملو Micronutrients خصوصاً زینک او بوران په پانوشیندل، امکان لري د باکتریايي کنکر په مخنیوي کې مرسته وکړي ځکه چې د غذائي کمښت په صورت کې ټولې سخت زړي مېوې ډیرې حساسې وي هغه ونې چې د نیماتود د Stress یا فشار لاندې وي ډیر احتمال لري چې د سشدید زیان سبب شي.

Crown Rot, Phytophthora Root ناروغي

متاثره يا ناروغه ونې يا نباتات اکثراً د لومړنۍ گرمۍ د موسم سره مړاوې او مړې کېږي. پانې امکان لري تنې شنې ، ژيړې او يا په ځينو حالاتو کې سرې يا بنفشه رنگ باندې واوړي. د ناروغۍ نښې او علايم امکان لري په لومړي سر کې په څانگه او ډډ باندې وده وکړي او بيا د ونې يا نبات ټولې برخې ته خپريږي. تورې برخې د تاج يا پورتنیو ريښو د پوټکي په شا او خوا کې وده کوي. ژاوله يا توره شيره امکان لري د متاثره تنې له څنډو څخه و خپريږي. سرې نساواري رنگه ساحې کېدای شي د پوټکي په دننه او د لرگي په بهرنۍ طبقو کې وليدل شي .

اداره :

د ريښو او تاج د ورستيدو د تهديد د کمولو اساسي فکتور يا عامل د اوبو بڼه تنظيم يا اداره ده. د خاورې بڼه ذهکشي د نيالگيو د کېنولو وړاندې اساسي شرط دی . هيڅکله د خاورې سره د پيوند د وصل يا يو ځاي کېدو ټکې مه پټوي او د تاج ساحه مستقيماً مه اوبه کوي. که تاسو د تاج ورستيدنې Crown Rot شک کوئ په احتياط سره متاثره پوټکي د خاورې په ليکه پرې کړئ. ونې ځيني وخت له بيخ څخه د اصلي ريښو تر سرونو پورې د خاورې دلرې کولو په وسيله ساتل کېدای شي چې له امله يې د تاج يا Crown نسجونه وچېږي.

Rhizopus Rot

ددې ناروغۍ سبب Rhizopus Stolonifer دی چې په تکراري ډول پخوا يا پخو ته نېږدې زردالانو په مېووکې 20 – 25 درجې د ساتنې گريد کې ساتل کېږي ، پښيږي.

اداره :

د مېوې يخول او 5 درجې ساتنې گريد لاندې ددې ساتل ددې فنګس په مقابل کې ډير موثر دي .

Eutypa Dieback

دا ناروغي د زردالو په رسيدلو باغونو کې را ښکاره کېږي. لومړنۍ نښه يې معمولاً د دوبي په نمائي کې ډير زرد يوې څانگې له منځه تلل دي. پانې د فعتاً مړاوې او له منځه ځي او په څانگو پورې نښتې پاتې کېږي. د مړو شويو څانگو د يخ از مويڼه به يوه شپږدنه چې د ښاخه برۍ د زخم شا او خوا وي را برسیره کړي. ډيرې شپږدنې شته چې په زياته اندازه ژاوله توليدوي. فنګس د تنې خواته خپريږي او په

پای کې ونه وژني او له منځه يې وړي. په رسمي ډول د Eutypa په اړوند راپور نه دی ورکړل شوی . دا ناروغي امکان لري چې په زردالو او د نورو سخت زرو مېوو په انواعو او انگورو را برسیره شي.

اداره :

د غیر فعال یا استراحت موسم په ورستیو کې بڼاخه بری وکړئ ترڅو زر د زحمونو جوړیدل تشویق شي. ناروغه خانگې د ننه په باغ کې لرې او وسوځوئ او په نېردي باغونو کې مړه بڼاخونه لرې کړئ. ترڅو د Pathogen د خپریدو مخه وینول شي. مړې خانگې او ونې د استراحت په موسم کې پرې او لرې کړئ. په کامل ډول شریدنه یا Cankers لرې کړئ او د Canker لاندې خانگې باید پرې شي، ترڅو د تور شریدلي نسجونه پاتې نه شي. غټه پرېکونه مستقیماً له باران څخه وروسته وکړئ ځکه چې د اخته کېدنې خطر کم او په موقت ډول د اتموسفیر د سپورونو (Spore) بار منیځل شوی وي.

Aphids: یا سپرې:

د سپریو لږ تعداد د تشویش وړ نه دی، او د سپریو لوی نفوس د تاویدلو، ژریدلو او د پانو د خانگو د بی ډوله کولو سبب ګرځي او دوی همدا رنگه کولای شي د یوې چسپناکې مادې چې د شاتو شبنم ورته وائي د تولید سبب وګرځي چې وروسته د Sooty Mold فنگس د ودې سبب کېږي چې مېوه زیانمنه کوي.

اداره:

په لومړي سر کې Infestation ونېسي. کله چې د سپرو تعداد لوړ وي او د پانو په تاوولو او بی ډوله کولو پیل وکړي ډیر وخت ستونزمن وي چې دوی کنترول شي ځکه چې تاو شوي پانې سپریو ته د حشراتو ضد دواگانو او طبیعي دښمنانو په مقابل کې پناه ورکوي. چېرته چې د سپریو نفوس په خو تاوشوو پانو یا نوو خانگو کې ځای پر ځای کېږي نو په دې حالت کې بڼه کنترول ددې خانگو پرې کول دي. په غټو ونو کې ځینې سپرې د ونې د ضخیمې چترې په دننه کې بسیرازه کېږي. ددې ساحو پرې کول د سپریو لپاره لږ مناسب دي، ساحه د هرزه گیاهو څخه چې سپرې ساتي، پاکه وساتئ. د نایتروجني سرو ډیره اندازه د سپریو د بیا پیدا کېدو لپاره ډیره زمينه برابروي. د اړتیا څخه زیاته نایتروجني سره مه استعمالوئ. حشره وژونکی صابون، د نیم غوړ، عالی او یا عالی تره پارافیني ډوله تیل د سپریو موقت کنترول کولای شي که چېرته په ټولو پانو استعمال شي. د پوره پوښنې لپاره د پورته موادو سره په ډیره اندازه اوبه وشیندئ او د پانې لاندې او باندې برخې هدف وګرځوئ. پورته مواد سپرې په همغه ورځ چې دوا پاشي شوي وژني نو ځکه باید تکرار شي.

Peach Twig Borer

د دې ناروغۍ لاروا په وده کوونکو خانگو او پخیدونکو مېوو کې سوري کوي چې له امله یې خانگې او پانې مړاوې کېږي. چې د منډوکو د وده کوونکو سرونو لاندې مړې کېږي. په غوښنه مېوه کې یې زخم معمولاً سطحی وي او د زیان ټیټه کچه زغملي شي.

اداره :

ډیر د اعتماد وړ کنترول د دې ناروغۍ لپاره په استراحت یا (Dormant) حالت کې د Spinosad او د تیلو سره د Spinosad دوا پاشي ده تر څو د ونې په خانگو د ژمي حشرات له منځه یوسي. Spinosad یا Bacillus thuringiensis باید د ونو له غوړیدني څخه وروسته سمداسه او بیا یوه اونۍ وروسته تطبیق شي تر څو ناروغي کنترول کړي. د ودې پر مهال د Spray کولو څخه ډډه وکړئ ځکه چې د حشره وژونکو دوا گانو لپاره د تطبیق ستونزمن وخت دی. دوا پاشي مخکې له دې چې لاروا وده وکړي او منډوکو او مېوې ته د ننه شي باید تر سره شي.

بالغ Peach Tree Borer د فولادي څخه تر تور رنګ پوري وي. لاروا یې کم رنګه نصواري یا گلابي چې تور سر لري وي. زیان په لومړیو کې د تاج په ساحه کې یا د تنې په وروستی برخه کې یا یوازې لږ لاندې د خاورې د لیکې څخه پیدا کېدای شي. دا حشرات کولای شي له ځوانې ونې څخه تاو شي او وې وژني. غټې ونې معمولاً تر یرغل لاندې راځي خو دوی معمولاً زیان زغمي خو یوازې هغه مهال چې ډیرې لارواوې څو کلونه سر په سر په ونه یرغل وکړي نو هله بیا ونه زیانمنوي.

اداره:

ونې قوي او صحتمندې وساتې او تاسو کولای شئ چې سوري کوونکي په يوه تخنيک چې له چنچو څخه د پاکولو تخنيک نومېږي، په مني، ژمي او يا د پسرلي په لومړيو کې لري کړئ. د ونو د تنو معالجه د حشره وژونکو دواگانو يا پرازيتي نيماتودونو په وسيله کېدای شي.

Scale Insects:

کله چې په نباتاتو کې Scales په درانه شکل موجود وي امکان لري پانې مړاوې بنکاره شي چې په پايله کې ژيرېږي او له غټيدو څخه وړاندې لويږي. Scale ځينې وختونه پانې تاووي او په مېوه کې بې شکله ټپونه او بې رنگه شپولونه را پيدا کوي. د ونې پوتکي چې د حشراتو په واسطه زيا نمن شي امکان لري درز وکړي او ژاوله وباسي.

کله چې Scale ډير وي د نباتاتو ځينې نوعې کمزورې کوي او د دوی د کرارې ودې لامل گرځي. که چېرته نبات باندې د Scale حشرات ډير موجود وي امکان لري چې د نبات څانگې مړې شي. که د نبات برخې په چټکۍ سره مړې شي، نو له امله يې مړې نصواري رنگه پانې په څانگو پاتې کېږي چې څانگو ته سوځولی څيره او بڼه ورکوي. ډير کلونه د سخت Infestation حشرات ځوان نيالگي له منځه وړي.

اداره:

که د Scales تعداد بيخي ډيرېږي نو پر وخت پرې پوره دوا پاشي وکړئ. د (Narrow – range) تيلو استعمال هم د استراحت په موسم کې وړاندې تر دې چې Scale فعاله شي او پانې له منځه يوسي د ژمي تر پايه او دوبي په لومړيو کې بڼه کنټرولېږي. د بڼه کنټرول لپاره د ټولې ونې او حتی د پاڼو د شاه پوښنې په دوا پاشۍ باندې اړين گڼل کېږي. پوره دوا پاشي د Armored Scale او Oak pit د له منځه وړلو لپاره ډيره حتمي ده ځکه چې دا حشرات د نرمو Scale په نسبت لږ حساس دي.

۷. د حاصل ټولولو او حاصل راټولولو څخه وروسته اداره کول:

پخوالی: **Maturity** :

زردالو د تازه استعمال لپاره کلک پاخه ټولپرې ځکه چې کلکوالی د رنگ د انکشاف په څیر یو ښه شاخص دی.

د حاصل ټولولو میتود او طریقه یا **Harvest Method** :

میوه د تازه استعمال یا پروسس لپاره په لاس سره په ډیر احتیاط راټولپرې

د پروسس لپاره مېوه **Fruit for Processing** :

د وچولو په منظور زردالو کېدای شي وروسته لږې چې پوره پاخه شي باید ټول شي او د ټولولو څخه وروسته امراضو د کنترول لپاره دې د سلفر او کساید ته مخامخ شي د لمر په وسیله د زردالو وچول په افغانستان کې یوه عامه طریقه ده. په دېلي یا مرتبان کې زردالو د بورې په شربت کې غوټه کېږي. همدارنگه له مېوې څخه مربا او چکنی هم جوړېږي.

ذخیره کول **Storage** :

د زردالو تازه مېوې د 1 - 2 دوه اونيو پورې په ۰ درجې د ساتنې گريد او په % ۹۰ نسبتي لنده بل کې ساتل کېدای شي.

زردالو د حاصل ټولولو څخه وروسته د ټولو ناروغيو مقابل کې حساسیت لري. د بیلگې په ډول د Rhizopus په مقابل کې. د زردالو مېوه کېدای شي چې په دېلي یا مرتبان کې د جوس ، جیلی ، مربا کریم ، د شنو زردالو د اچارو او د وچو زردالو د شیرې په شکل پروسس شي.

په غذا کې برخه اخیستنې **Contribution to diet** :

غذایي ارزښت په هر 100 گرامه د خوړلو وړ برخه کې .

اوبه (%) : 85

کالوري 51

پروتین (%) 1.0

چربي 0.2

کاربوهايديریتونه (%) 11 - 13

Crude fiber (%) 2 - 3

د ورځني توصیه شوي اړتیا ته د زردالو برخي فیصدي

ویتامین A 54

ویتامین B1 2.1

رایبوفلاوین B2 2.5

نیاشین Niacin 2.3

ویتامین سي 22

کلسیم 2.1

2.9 فاسفورس

5.0 اوسپنه

6.0 پتاشیم

په زردالوکې فايبر او ویتامېنونه ډیر لوړ دي. په خاص ډول د A ویتامېن او د C ویتامېن بڼه منبع ده. دري واړه تازه زردالان په ورځ کې 50 فیصده څخه زیات توصیه شوي. بیتا کروتین Beta – Carotene او antioxidant هم لري. بیتا کروتین په رگونوکې د plague، د لمر د زیان څخه د سترگو ساتل او د ازاده رادیکالونو په غیر فعاله کولو کې چې د مشن کېدو او سرطان سبب گرځي مخینوي کوي، بر علاوه له دې څخه بیتا کروتین په ویتامېن A بدلوي چې د نظر لپاره او د سترگو د غوړ ساتلو لپاره حیاتي ماده ده. زردالو په زیاته اندازه اوسپنه لري چې د هېموگلوبین لپاره چې په وینه کې اکسیجن انتقالوي ضروري ده.

د زردالو د تخم (زړي) گټې او نور د استعمال ځایونه:

د زردالو زړي څخه تیل استحصال کېدای شي. او دا تیل په اعلي کیفیت سره د سوپ او انساني او حیواني غذا د جز په څیر او د تشناب د لوازماتو په جوړولو کې استعمالیدای شي. او هم خوشبویه دي چې د سینگار په لوازماتو کې ترې کار اخیستل کېږي. په منځنۍ اسیا او د مدیترانې په سیمې کې د زردالو تخم یا زړي دومره خواړه وي چې حتی امکان لري د بادامو پر ځای وکارول شي. د ایتالوي نوشابې Amaretto، Amarete او biscuit د خوند او مزي دپاره د بادامو په ځای د زردالو زړي هم استعمالیدای شي. او ددې نوعو له زړو څخه د را ایستل شویو تیلو نه د پخلي د تیلو په څیر هم کار اخیستل کېږي. دغه راز د زړو پوستکي یې کېدای شي چې مېده شي او په لاندې شیانو کې استعمال شي.

- د سینگار په شیانو کې.
- د مورلو تجارتي استعمال: د پولیمیرونو Polymers د ډکولو لپاره، د کریم د پالش، او ډیرو نازکو لرگیو د پاکولو او سولولو لپاره.
- په ډیر حرارت د تیلو په شان سوځیدل کېدای شي.

۸. پوښونکي بوټي:

ایا بزگر د عاید لپاره دوهم نبات وکړي؟

ځینې وختونه د زردالو په باغونو کې پوښنې نبات کرل کېږي په بعضي حالاتو کې د اګرانومېکي قطار لکه غلې دانې، سبزیجات او مېوې او د حیواناتو لپاره واینه (Forage) په باغونو کې د پوښنې نباتاتو په توګه کرل کېږي. په هر حال نور نباتات د زردالو د ونو سره د اوبو او غذایي موادو په رانیولو کې رقابت کوي چې له امله یې د ونې او مېوې شکل کوچنې پاتې کېږي او د حاصل د کم والي سبب ګرځي. پوښنې نباتات لکه شفتلې او نور Legumes په باراني موسم کې ترڅو چې اوبه کمېږي ګټور دي. دا طریقه د خاورې حاصلخیزې ډیروي نور نباتات لکه هرزه گیایوې د یخ د وهلو زیان ډیروي.

د پوښنې نباتاتو د کرلو ګټې:

پوښنې نباتات کېدای شي د باغ تر حاصل ورکولو پورې د عاید یوه وسیله وګرځي.

سپارښتنې Recommendation:

- کله چې د خاورې pH د 8.0 څخه لوړ وي، Trefoil، Fescues، Medics، Barley، زمپني توت، شفتلې او نور هغه نباتات چه د القلي خاورو سره تطابق کوونکي وي وکړئ.
- که د ژمي پوښنې نبات په خاوره کې وارول شي د خاورې حاصلخیزې، غذایي غني کېدنه او د اوبو نفوذ لوړوي.
- د خاورې د نایتروجن د اصلاح لپاره د Legumes نباتاتو کرل لکه، Vetch، نخود، Bell Beans، شفتلې، Medics او Cow peas ډیر اغیزمن رول لري.
- ددې دپاره چې خاورې ته ګټه واوړي پوښنې نبات په خاوره کې مېده کړئ. د نبات هغه برخه چې خرڅیدلای شي ټوله کړئ نور ټول نبات په خاوره کې واروئ او خاورې ته سره ورکړئ ترڅو خاوره اصلاح شي.
- د اوبو د ننوتلو نفوذ زیات کړئ.
- د خاورې د بڼې حاصلخیزې لپاره اوربشي او Legumes ګټه ور ارزښت لري.
- د هرزه گیایو وکنترول.
- د خاورې د تخریب کمول.
- ځینې پوښنې نباتات چې په دوراني ډول وکرل شي د خاورې د نیماتود (Nematode) د کنترول لپاره غوره ارزښت لري، د نیماتودونو د کنترول لپاره دوراني بڼه نباتات، Sudan grass، Mustard، Vetch او Cowpeas دي.
- د پوښنې نباتاتو زیاتو ونو ته هم باید توجه وشي:
- پوښنې نباتات بیخونو، پانو او ګلانو ته کله چې نبات لوړ او ګني وي د یخ وهلو خطر زیاتوي.
- د یخ وهلو د خطر د مخنیوي لپاره د ټیټه قد نبات چې د پوښنې نبات په څیر وي باید وکرل شي.
- په پسرلي کې ګني نباتات امکان لري د دنصواري ورستیدنې، Shot hole، Mildew، rust او نورو فنګسي ناروغیو لامل وګرځي په خاص ډول کله چې نبات لوړ وي. لکه لوړ غله جات او Legumes د مثال په ډول Faba Bean.

- د دوبي پوښنې نباتات کولای شي د نيماتود تعداد ډیر کړي. لکه شوتله که په دوبي کې ډيرو اوبو ته اړتیا ولري نو د ټول کال لپاره به نيماتود په کرونده کې خپل ژوند ته دوام ورکوي.

په افغانستان کې د زردالو د استعمال لپاره نیله بوتی، د هغوی گتې او ستونزې.

نيله بوتی	معمولي نوم/ نوعه	غوره تطبیق/ د استعمال گتې	ستونزې
P. ameniaca	د زردالو بوټي او تجارتي نوعې	بني ډهکشي شوې خاورې، د تیتې تودوخې سره مقاومت، د یخنی په مقابل کې کلکې، د ښه حاصل ورکونکې، د نيماتودونو په وړاندې مقاومې، زیبنونکې نه وي	درندې، لنډې، الکلي یا Sline خاورې ډیرې قوي، په نوعو کې ارثي کمزورتیا، په وخت نه پخیدونکې، د Armillaria او Pseudomonas په وړاندې حساسې
P. cerasifera P. myrobalna	گیلاسي الوچه، د مایروبالان بوټي او کلون	په فزیکې ډول د تنه سوري کوونکو په وړاندې مقاومت، د خاورې پراخه توافق، په ژمي کې د کلکو او زیاتو پوندونو بیا وړتیا. مخکې راټولونه، د Ademir نوعې الوچه نیله بوټي توندوالی کموي، درندو او کلکاریوس خاورې سره توافق، د اوسپنې د بې رنگۍ او د ریښو د Asphyxia سره مقاومت.	لږ حاصله، بد شکر او بې قوته وده، Incompatibility، زیبنونکې، د Pseudomonas په مقابل کې حساس والی
P. cerasifera P. munsoniana	وحشي قاز الوچه، GF8-1، ماریانا ۲۶۲۴	د خاورې سره پراخه توافق، قوي او تولید ورکونکې، د water logging او حشراتو په وړاندې مقاومې، د تولید اصلاح، په سطحي او Sline خاورو کې استعمالیږي، د Meloidogne incognita نيماتود په وړاندې مقاومې، د Armillaria په مقابل کې مقاومې	محدوده Compatibility، د Pseudomonas او Pratylenchus په مقابل کې حساس والی
P. domestica L	اروپايي الوچه	په زوجي ډول تکثیريږي، د پوندونو لوړ توان لري، اوږد عمر او حاصل اصلاح کوي، په ژمي کې غښتلې او د زیاتو غټیو اصلاح کوي.	درندې خاورې، Water logging، زیبنونکې.
P. persica L (Batsch)	شفتالو، Lovell، نیما گارډ (Nemagaud)، نیما ریډ (Nemared)	بني قوي دي، د محلي نوعو سره ښه توافق کوي، د بکتریايي شرېدونو یا Bacterial Canker او Verticillium په مقابل کې مقاومت ښایي، Nemagaurd او Nemared د root knot - نيماتود په وړاندې مقاومت لري، حاصل اصلاح کوي او زیبنونکې نه وي.	کراره یا بطي نموي وده، کم تولید، درندې یا الکلي خاورې، د crown gall او Phytophthora په مقابل کې مقاومې.